

CARL SCHMITT'İN 'DÜŞMANLIK' TASAVVURU ÇERÇEVESİNDE TÜRLÜK VE KAPİTALİZM/ABD 'DÜŞMANLIĞI'

TURKISHNESS AND US/CAPITALISM 'HOSTILITY' WITHIN THE
FRAMEWORK OF CARL SCHMITT'S IDEA OF 'HOSTILITY'

Prof. Dr. İdiris DEMİREL

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İİBF, Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi Bölümü,
idemirel@agri.edu.tr

Ağrı / Türkiye

ORCID: 0000-0001-7011-2532

“Bütün Kur'an'ları yaksak, bütün camileri yıksak, Avrupalının gözünde Osmanlıyız; Osmanlı, yani İslâm. Karanlık, tehlikeli, düşman bir yığın!” (Cemil Meriç)

“Mustafa Kemal'in vasfı nedir? Mustafa Kemal uzun yıllar, Atatürk olmadan önce [1934'ten önce] ne olarak anıldı? Gazi. Gazi kimdir? Gaza etmiş olandır, kâfirle savaşmış olandır. Mustafa Kemal, bu ülkede yer sahibi olmak için gazi hazretleri olmak mecburiyetindeydi. Onun için biz Türkler İslamiyet'in kılıcı olmadan hiçbir şey değiliz. İslâmiyet'in kılıcı olmayan insana Türk denmez.” (İsmet Özel)

“Batı Avrupa halklarının ve Amerika halkının İslâm düşmanlığı aracılığıyla zapt u rapt altına alınması diye bir ihtiyaç vardır. Eğer bu olmazsa, bu Batı Avrupa'daki insanlar da, Amerika'daki insanlar da kendi otoriteleriyle hesaplaşmak zorunda kalacaklar.” (İsmet Özel)

ÖZET

ABD'de 2017 yılı içerisinde “Amerika'nın Hasımlarına/Düşmanlarına Yaptırımlar Yoluyla Karşı Koyma Kanunu” adıyla bir kanun çıkartılmıştır. Kanun kısaca CAATSA olarak da bilinmektedir. Kanun, o dönemin ABD Başkanı olan Trump'ın imzasıyla 02.08.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. ABD, 2020 yılında bu kanunun kapsamına Türkiye'yi de dâhil etmiştir. Böylece Türkiye, ABD'nin kanun gücüyle 'Resmî Düşmanı' olmuştur. Bu mevzudaki temel problem şudur: Eğer ABD, Türkiye'ye/Türklüğe olan düşmanlığını bir kanun ile böylesine açık etmeseydi, arada bir düşmanlık olduğu düşünülme miydi? Başka bir söyleyişle, Türklük ve ABD arasında daha köklü ve daha bünyevî bir düşmanlık var mıdır, yok mudur? İncelemenin temel tezi Türklükle ABD ve ilgili bir şekilde kapitalizm arasında yok edilemez bir düşmanlığın var olduğu yönündedir. Bu düşmanlık, herhangi bir kanunla açık açık kayıt altına alınsa da alınmasa da vardır. Türklük ve ABD arasındaki düşmanlık, C. Schmitt'in kavramlaştırdığı anlamda var-oluşsal bir düşmanlıktır.

Bu incelemenin amacı Türklük ve kapitalizmi/ABD’yi aralarındaki Schmittyen düşmanlık açısından tahlil etmektir. İnceleme, siyasal bir muhtevadadır. Yöntem bakımından niceliksel değil niteliksel yaklaşım benimsenmiş olup belgesel araştırma yapılmıştır. Neticede ortaya, ilgili meselelere daha kapsayıcı ve analitik bakılmasını mümkün kılacak bulguların çıkacağı düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: ABD, Düşmanlık, Modern-kapitalist-dünya-sistemi, Türkiye, Türklük

ABSTRACT

In the USA in 2017, a law named “Countering America’s Adversaries Through Sanctions Act” was enacted. The law is also known as CAATSA for short. The law entered into force on 02.08.2017 with the signature of Trump, who was the president of the United States at the time. The United States has included Turkey in the scope of this law in 2020. Thus, Turkey became the ‘Official Enemy’ of the United States ‘by force of law.’ The main problem here is the following: If the United States had not made its hostility to Turkey/Turkishness so clear by law, wouldn’t it have been considered that there was hostility between the two? In other words, is there a more fundamental and structural hostility between Turkey/Turkishness and the United States, or is there not? The main thesis of this study is that there is an indestructible hostility between Turkishness and the United States and in a related way, capitalism. This hostility exist, whether it is explicitly recorded by any law or not. Hostility between Turkishness and the United States is an existential hostility in the sense that C. Schmitt conceptualized it.

The aim of this review is to analyze Turkishness and capitalism/the United States in terms of Schmittyen hostility between them. The review is in a political context. From the point of view of the method, a qualitative approach was adopted, not quantitative, and documentary research was conducted. As a result, it was thought that findings would emerge that would make it possible to look at the relevant issues more inclusive and analytical.

Keywords: USA, Hostility, Modern-capitalist-world-system, Turkey, Turkishness

1. GİRİŞ: KAPİTALİZM, TÜRKLÜK, AMERİKA(NİZASYON) VE DÜŞMANLIK

Türklük, Türk olma hâli ve Türk milletine mensubiyet olgusudur. Kapitalizm temelde bir iktisat olgusudur. ABD ise kapitalizmin ‘Hegemonik’ (Hēgemonikon, Ἡγεμονικόν) gücüdür. I. Wallerstein (1930 – 2019)’ın perspektifinde, ‘modern-kapitalist-dünya-sistemi içinde üç (3) güç, nispeten kısa dönemler için kalsa bile, hegemonya kurmayı başarmışlardır.

İlkin, 17. Asrın ortalarında, bugün Hollanda olarak adlandırılan, Birleşik Eyaletler hegemonik güçtü. İkinci olarak, 19. Asrın ortalarında Birleşik Krallık. Ve üçüncüsü 20. Asrın ortalarında Birleşik Devletler.¹ Bu devletlere hegemonik denilmesini mümkün kılan öğeler, muayyen bir dönem için devletler-arası sistemde oyunun kurallarını belirlemeleri, üretim, ticaret ve finans boyutlarıyla dünya—ekonomiye hâkim olmaları, askerî bakımdan fevkalade kuvvetli olsalar dahi, istediklerini siyaseten asgari düzeyde askeri güç kullanarak da elde edebilmeleri ve dünyayı tartışırken kullanılan kültürel dili düzenleyebilmeleriydi. (Wallerstein, 2004b: 92) Modern-kapitalist-dünya-sistemi denildiğinde, ‘her varlığa, nesneleştirici, metalaştırıcı, ticarileştirici (commercialist) bir nazarla bakmayı dikte eden sonsuz kâr elde etme emelinin, kapitalist hayat tarzının ebedi bir ezberi (leitmotif) olduğu da söylenmelidir. Evvela gerek okyanus—aşırı coğrafi keşiflerle gerekse hem kıta—içi hem de öteki türden köleleştirmeler ve sömürgeciliklerle güçlenen, akabindeyse Endüstri Devrimi ve emperyalizmle bütün dünyayı ihata etmeye yönelen yeni ve modern bir üretim tarzı, bir iktisadî zihniyet, modern bir hayat biçimi, bir kültür, bir siyaset, bir medeniyet vasfıyla kapitalizm, ABD hegemonyasıyla birlikte, ABD ile yapısal düzlemde geçişerek ABD kapitalizmi ve hayat tarzı şekline bürünmüştür. Kapitalist düzenin iktidarından daha önceki dönemlerin içindeki kısmî kapitalist nüveler, tarzlar, ilişkiler, ticari faaliyetler... Toplumsal ve siyasal hayatların münhasıran bazı yönleriyle mahdut bir etkinlik alanına ve ufka sahipken, son beş-altı asrın modern, dünya sathında güçlü ve muasır kapitalizmi, insanî ve sosyal hayatları, bu sefer kısmî değil bütününü kapsayıcı, ‘düzen’leyici ve alternatif siyasal nizam-ı âlemleri baskılayıcı bir bitiricilik konumuna erişmiştir. (Demirel, 2020: 14, 17) Bu baskın güçlenmede başlangıçtaki köleleştirme ve sömürgeleştirmelerin rolü gözlerden kesinlikle kaçırılmamalıdır. Nitekim Türkiye’nin yetiştirdiği mahdut sayıdaki hakiki ilim adamlarından biri olan, ilhassa iktisat tarihi çalışmalarıyla bilinen ve yakın zamandaki vefatı ile ardında doldurulamaz bir boşluk bırakan merhum Mehmet Genç (1934 – 2021) hoca, kapitalizmden söz açılan yerde, Batı’nın kölelik rejiminin de unutulmaması gerektiği hususu üzerinde bilhassa durmuştur. Hocaya göre, Avrupa için kölelik rejimi sayesinde emeğin maliyetini sıfıra indiren bir madencilik ve ziraat sektörü kurulmuştur. Bu sektörlerin üstüne bina edilen kıtalararası ticaretle de efsanevi bir sermaye/kapital birikimi sağlanmıştır. Hocanın kendi sözleriyle:

¹ Wallerstein’den kısmen farklı şekilde, Barry K. Gills ve Andre Gunder Frank’a göre, ‘hegemonik üstünlük on altıncı yüzyılda İberya’ya, on yedinci yüzyılda Hollanda’ya, on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıllarda (iki kez) Britanya’ya ve yirminci yüzyılda Birleşik Devletlere geçmiştir.’ (Gills ve Frank, 2003: 346) Frank’ın görüşü, bir başka ve münferit çalışması olan Yeniden Doğu Asya Çağında Küresel Ekonomi’de belirgin tarzda farklılaşmıştır. Çünkü Frank, buradaki yaklaşımında şöyle demektedir: “On altıncı yüzyılın Portekiz’i, on yedinci yüzyılın Hollanda’sı ya da on sekizinci yüzyılın Britanya’sının dünya ekonomisinde egemen [hegemonik] güç olmakla hiçbir ilgileri yoktu. Bunların hiçbiri siyasi açıdan baskın güç konumuna gelemedi... Bütün alanlarda Asya ekonomileri çok daha “gelişmiş”ti ve Çin Ming/Qing, Hindistan Babür, İran Safevî ve Osmanlı Türk İmparatorlukları Avrupa’dan çok daha fazla siyasi ve hatta askeri ağırlığa sahipti.” (Frank, 2010: 31) Frank’ın saydığı güçlerden aynı anda hem Asya ve Afrika’da hem de Avrupa’da bulunanının sadece Türkler olduğu dolayısıyla Avrupa’yı/Batı’yı en fazla etkileyen, baskılayan ve sıkıştıran gücün de yine Türkler olması gerektiği sonucu ortaya kendiliğinden çıkmaktadır. Diğer yandan, hegemonik gücünden bahsedilen kapitalist sistemin dinamiklerine bakıldığında Samir Amin (1931 - 2018)’e göre, ‘kapitalist dünya sisteminin işleyiş tarzı ile daha önceki yani kapitalist—olmayan dünya sistemlerinin işleyiş tarzları temelden farklıdır. Neden, çünkü kapitalizm toplumlarında geniş ölçüde ekonomik—değer—yasası hâkimdir. Kapitalist—olmayan dünya sistemleri ya da toplumlarda ise ekonomik değil, siyasal ve ideolojik kurallar hâkimdir. Bu da köklü bir fark demektir. Eskiçağ dünyasının haraca dayalı ve siyasal – ideolojik motivasyonlu dönemleri, modern kapitalist dünyanın küresel çapta kutuplaşmasıyla karşılaştırılabilecek bir dinamik içermemekteydi. Ayrıca, daha önceki sistemlerin ve önemli boyutlardaki alışveriş faaliyetlerinin varlığı bir realite olmakla birlikte bu bölgesel sistemlerin, Roma, Konstantinopolis, Bağdat, İtalya, Çin, Hindistan kentleri gibi merkezleri, modern-kapitalist-dünya-sistemi örneğinde olduğunca bir dünya çapında kutuplaşmaya yol açmamışlardı. Oysaki kapitalist sistem gerçekten küresel çapta kutuplaşmaktadır ve bu nedenle bir dünya-sistemi olarak tanımlanmayı hak eden yegâne sistemdir.’ (Amin, 2003: 461-478)

Avrupalı yalnız kölelik konusunda her türlü insafı ve hukuku bir yana bırakan, vahşi hayvan avcılığı tavrı içinde bulunmakla kalmadı. Kendi cinsinden olmayan, Asya, Afrika ve Amerika yerlilerini sömürgeleştirmede de farklı davranmadı. Köle ile kendisi arasında fert olarak mahiyet farkı olduğuna inanan ve köleyi kendi kâr unsurlarından biri olarak düşünen Avrupalının sömürge insanlarına tavrı da pek farklı değildi. Sömürge insanları, metropoldeki Avrupalıların refah, servet ve mutluluğunu yaratma aletinden başka bir şey değillerdi. İki ayrı âlem idi; metropol ve sömürge dünyası. Batı'nın eşitsizlik yapısı yalnız köle-beyaz farkı, sömürge-anavatan farkından ibaret de değildi. Böyle olsa idi modern iktisadî büyümeyi meydana getirecek birikimi ve yatırımları yapabileceği çok şüphelidir. Batı'nın eşitsizlik yapısında, üçüncü bir unsur daha vardır. Sosyal tabakalar arasındaki farklılıklar. Yüksek gelir ve servet sahibi zümre, kölelerin, sömürge halkının ve kendi ülkesinde fakir tabakaların emekleri sayesinde kazandığı ve kesin mülkiyet güvencesi altında serbestçe tasarruf edebildiği bir birikime sahiptir. Batılı devlet de buna yardımcı idi. (Genç, 1987: 218; Genç, 2002: 339)

Yenidünya köleliğine ve sömürgelerdeki işgücüne ilişkin olarak Giovanni Arrighi (1937 – 2009) de Genç'inkine benzer tahliller yapmakta, kölelik ve sömürgecilik üzerinde durmaktadır. (Arrighi, 2000: 86 – 87) Şaban Teoman Duralı (1947 -)'nın perspektifindeyse, 'Sömürülenler, sömürgecilerin işbirlikçileri dışında kalan sömürge ahâlisinden ibaret değildir. Sömürgeci devletin toplumunun bir bölümü de sömürülür. Küçük memur, rençber, amale, işçi neviinden insanlar böyledir.' (Duralı, 2010a: 21) Ezcümle, Türklük ve işte bu kapitalizm süreç içinde birbirleriyle yakından ilgili varoluşlar hâlini almışlardır. Lakin bu ilgi dostça bir ilgi değildir. C. Schmitt (1888 – 1985)'in kavramlaştırdığı anlamda 'düşmanca' bir ilgidir.

Türklük ve o başlangıcındaki iktisadî niteliklerini zamanla fazlasıyla aşan sosyal, ontolojik, beynelmilel, siyasî... Çeşitli cepheleriyle kapitalizm, en nihayetinde aynı satha yerleşmişlerdir. Mevzu satıh, hayat tarzı, giderek de varlık minvâli sathıdır. Hem kapitalizmin zirvesi olarak Batılılık ve Batılılığın zirvesi olarak Amerikalılık, hem de onlarla düşmanlık içindeki Türklük birer varlık minvâlidir.

Türklük ile lokomotiflik görevini 'millet' vasfıyla değil, 'şirket' vasfıyla; finans vasfıyla Amerika'nın gördüğü kapitalizme, birer varlık minvali olmaları hasebiyle karşılaştırılmalı şekilde bakıldığında onların en kayda değer yönlerinin aralarındaki mezkûr var-oluşsal düşmanlık olduğu farkedilir. Diğer taraftan, Türklük ve kapitalizm, bir incelemeye, buradaki gibi aralarındaki düşmanlık üzerinden konu edilmek istendiğinde, doğacak ilk aksülamellerden biri, muhtemeldir ki, bu olguların ontolojik satıhta farklı cinslere (génos, γένος) referansta bulunduğu dolayısıyla da aralarında düşmanlıktan söz edilemeyeceği olur. Kapitalizm daha çok bir iktisadi sistem olarak Türklük ise Türk milletine mensubiyet hâli olarak anlaşıldığından ötürü 'iktisadî bir sistem ile bir millet nasıl düşmanlaştırılabilir!' Şeklinde düşünülebilir. Konuyu bir nebze daha anlaşılır kılabilmek için meseleye hem Schmitt'in 'düşmanlık' kavramlaştırmasına değinerek hem de kapitalizmin iktisadi aşan; meta—ekonomik veçhelerini kavramayı mümkün kılacak tarihî ve siyasî seyri gözeterek bakmak yerinde olacaktır. Schmitt'e göre:

“Düşman, Gestalt² olarak bizim kendi sorunsalımızdır... Düşman tekil bir nedenden dolayı saf dışı bırakılacak ve değersiz olarak imha edilecek bir şey değildir.

²Hususî bir kavram olan ve diğer dillere de Almanca'dan geçen 'Gestalt', kendisinin varlığını oluşturan tüm unsurlardan farklı olan bir bütüne/yapıya işaret eder. Gestalt, aracılıklarıyla meydana getirildiği parçaların hiçbirinin taşımadığı niteliklere sahiptir. Kavram bilhassa yapısalcılık ve 'Gestalt psikolojisi' açısından önemlidir. (Bottomore ve Nisbet, 1990: 603-604; Longman, 2009: 730)

Düşman benim kendi düzlemime dayanır. Bu nedenle kendi standartlarımı, kendi sınırlarımı, kendi Gestaltımı güvenceye almak için savaşta düşmanla mücadele etmek zorundayım... Mesele... Gerçek düşmanın kim olduğuna karar verme meselesidir... Savaşı kapsayan ve çevreleyen her girişim, savaş kavramıyla ilgili olarak düşmanlığın temel kavram olduğu, savaşın çeşitli türleri arasındaki ayrımın düşmanlığın çeşitli türleri arasındaki ayırmadan geldiği düşüncesini barındırmak zorundadır... Savaştan siyasete kayan temel kavramsal geçiş... Dost ve düşman ayrımı[dır.]” (Schmitt, 2017: 114 – 120)

Schmitt’ten anlaşılan, düşmanlığın; tekil, geçici, belirli-sürelî bir öfke ya da zıtlaşmayla alakalı olmadığıdır. Düşmanlık, sıradan bir çatışma değildir. Düşmanlık: Bir entitenin bizatihi kendi standartları, sınırları, düzlemi/sathı, doğrudan doğruya kendi var-oluşu ile ilgili bünyevî, belirsiz-sürelî ve fundamental bir karakteristiktir. Schmitt’den düşmanlık babında iki bin beş yüz yıl öncesine gidilip Platon (MÖ. 427/428 – 347/348)’un, hocası Sokrates (MÖ. 470 - 399) ile kendi (Platon’un) kardeşi Glaukon (MÖ. 425 – 4. YY.) arasında geçen bir mükâleme (diálogos, διάλογος) tasviri hatırlanabilir. Mükâleme ara ara iktibaslarla şöyledir:

+ Bir Yunan başka bir Yunanı esir alması uygun mudur? Diğer devletlerin de aynı şeyi yapmalarına engel olmaya çalışmak ve Yunanlara genel bir saygı gösterilmesini sağlamak gerekmez mi? Hem böyle davranmak yabancılara köle olmamızı da engeller, değil mi?

* Tabii ki Yunanlıları korumak önceliğimiz.

+ Bir Yunan devleti kuracağız değil mi?

* Evet

+ Devletimizdeki insanlar cesur, cömert ve iyi insanlar olacak, değil mi?

* Evet

+ Yunanlıları sevecekler mi? Onlarla ortak bir kan ve din bağı kuracaklar, değil mi?

* Kesinlikle.

+ Yunanlarla mücadele ederlerse buna çatışma, diğerleriyle mücadele ederlerse savaş diyecekler, değil mi?

* Doğru

+ Yani günün birinde çatıştıkları Yunanlar ile barışmak, kafalarında bir yerde olacak.

* Olacak.

+ Onlarla barışmak için çaba harcayacaklar. Bu insanları köleleştirmeye ya da yok etmeye çalışmayacaklar. Onları düşmanları değil ikna etmeleri gereken dostları olarak görecekler.

* İyi bir tanımlama.

+ Evet, çatışmalarda bu şekilde davranmak gerekir Bugün Yunanların birbirlerine yaptıkları şeyleri sadece yabancılara yapmalıyız. (Platon, 2017: 211-214)

Platon’un tam da en önemli ve doğrudan siyasal eseri olan ‘Devlet’ (The Republic, Πολιτεία)’te resmedilen mükâlemede savaş üzerinden yapılan ayrım önemlidir. Karşı karşıya gelen her iki taraf da eğer Yunansa bu ‘çatışma’ olmakta ama taraflardan biri ötekiler; yabancılar; barbarlar (βαρβαρος) ise çarpışma bu sefer ‘savaş’ olarak adlandırılmaktadır. Burada karşı taraf ‘düşman’ addedilmektedir çünkü onlarla barışmak için çaba harcanmayacak, onlar gerektiğinde köleleştirilecek yahut yok edileceklerdir. Bir Yunan başka bir Yunanı ise ‘düşman’ olarak değil, çatışma/savaşta dahi ‘dost’ olarak görecektir. Platon’un tasvirinden, tekrar çalışmadaki probleminin, kapitalizmi de kapsayacak şekildeki siyasî seyrinin Schmitt’den perspektiften tetkikine gelindiğinde tablo tarihen aşağıdaki gibidir:

Avrupa Orta çağında feodal sistem içinde cereyan eden ilk kapitalist hareketlenmeler ile modernliğin öncesinde Rönesans devrinde İtalyan şehir—devletlerde karşılaşılmıştır. Wallerstein için:

Şimdi içinde yaşadığımız dünyanın, modern dünya—sistemin kökenleri 16. Yüzyıldadır. Bu dünya—ekonomi o zamanlar sadece yerkürenin bir parçasında, öncelikle Avrupa ve Amerika kıtasının bazı kısımlarında konumlanmıştı. Zamanla bütün yerküreyi kaplayacak şekilde genişledi. Şimdi ve geçmişte de her zaman bir dünya—ekonomiydi. Şimdi ve geçmişte de her zaman kapitalist bir dünya—ekonomiydi. (Wallerstein, 2004: 45)

‘Kapitale/Sermayeye ve giderek de para, kazanç, kâr etkisinin hâkimiyetine dayanan bir yapı ve ilişki biçimi olarak kapitalizme, farklı zaman, mekân ve kültürler itibarıyla bakıldığında, onun büyük bir iktisadî sistem niteliğiyle olmasa dahi, asgariden ruh (spirit) ve zihin (mind) yönleriyle kimi İlkçağ ve Orta çağ ekonomilerinin içinde de filizlendiği görülür. Hal böyle olmakla beraber, kapitalizmin sahip bulunduğu modern niteliklerle, Batı’yı Batılaştıran; Amerika’yı Amerikalaştıran Avrupaî bir tarzda ve yerel kalan işleyişlerle değil! Bilakis bütün dünyayı doldurmaya, etkilemeye, zorlamaya... yönelik küresel bir doğrultuda ve fiilî küresel işleyişlerle tebâruzü Batı Ortaçağının sonunda ve modernliğin şafağında vuku bulmuştur. Maurice Dobb (1900 – 1976), ‘Studies in the Development of Capitalism’ (Kapitalizmin Gelişimi Üzerine İncelemeler) adlı kayda değer eserinde; W. Sombart (1863 – 1941)’ın ‘Quintessence of Capitalism’ (Kapitalizmin Rafine Özü) ve M. Weber’in ‘General Economic History’ (Genel İktisat Tarihi) ile ‘The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism’ (Protestan Ahlâkı Ve Kapitalizmin Ruhı) adlı müessir eserlerine de giderek, kapitalizm için, ‘hâkim güdü olarak sermaye birikimi’ ve ‘hem rasyonel hem de sistematik kazanç arayışı’ yönlerini öne çıkartmaktadır. Mevzu birikim ve arayış aynı zamanda kapitalizm ile onun ev sahibi konumundaki Avrupa’nın; Batı’nın ve Batı içinde de zamanla ABD’nin geçişmelerini de sergilemektedir.’ (Demirel, 2020: 16, Dobb, 1992: 6 – 7)

İdris Küçükömer (1925 - 1987) hocaya göre, ‘Batı kapitalizmindeki ilkel birikimin önemli bir kaynağı, Haçlı Seferleri’nden sonra... Yeni kıtaların keşfi neticesinde, yeni ve eski dünyanın nüfuz edilebilen bölgelerinde birikmiş servetlerin yağma edilmesi, esir ticareti ve sömürü ağlarıyla sağlanan zenginliklerdi.’

K. Ekholm ve J. Friedman’a göre de, “ Genellikle sürekli olan bu ilk birikim her zaman haraç, yağma ve görkemli ticari kârlar biçimini almıştır.” (Ekholm ve Freidman, 2003: 144; Küçükömer, 1994: 32) Diğer yandan, İsmet Özel (1944 -)’in perspektifindeyse, ‘kapitalizmin doğuşu, pazar ekonomisinin doğuşuyla eşzamanlı olmuştur. Ayrıca, bir tarafta kapitalizm varken, diğer tarafta da Türkiye yer almıştır. On yedinci asrın başına kadar kapitalizm, doğduğu İtalyan şehir—devletlerden başlayarak ne tür bir gelişme kaydetmiş olursa olsun, Türkiye, Batı’nın hâlâ reddettiği ve/veya dışını geçiremediği bir ülke olarak kalmıştır. Bu tarih dilimine değin dünyada, ordusu etkin, refah seviyesi yüksek ve sosyal hayatı bir nizamla bağlanmış, Türkiye dışında başka bir ülke olmamıştır. Andre Gunder Frank (1929 – 2005) da İsmet Özel’inkini andırır bir görüşü nakletmektedir. Buna göre, (başka kısmen iyi konumdaki ülkelerin yanısıra), “Zenginlik ve güç [bağlamındaki gelişim açısından]... İşin aslına bakılırsa, on altıncı yüzyılın başlarında Asya’nın önde gelen medeniyetleri teknik ve ekonomik gelişimde Avrupa’nın önündeydiler... 700.000 kişilik nüfusuyla İstanbul...

Dünyanın en büyük şehri[ydi].” (Frank, 2010: 37)³ Tablo aynı zamanda Türklüğün bu topraklarda; Türkiye’de doğduğunun da bir ifadesidir. Gerek Batı’nın anladığı anlamdaki gerekse tarihen sabit bir vakıa niteliğindeki Türklük, bu topraklarda gayrimüslim dünyanın geriletilmesi suretiyle doğmuş bir realitedir. Başka bir söyleyişle, Türklük gayrimüslim dünyanın etkinlikten mahrum bırakılması suretiyle ortaya çıkmıştır... Tarih sahnesine, küfre geri adım atırarak çıkan Türk’ün millet vasfı ile sermaye/kapital hâkimiyetinin çeşitli safhaları yüzünden millet görünümüne kavuşmuş olan başka başka topluluk yahut unsurları aynı ölçüye vurmanın imkânı yoktur.’ Özel’in kendi sözleriyle:

Türklerin bina ettiği nizam şu şiar esas alınarak korunmuştur: Baş başa bağlı, baş da şeriata bağlı. Nizamın korunmasına kefil olanlar (gaziler ve sair mü’minler ki hepsi Türk düzeninde gayet serbest hareket ediyor, kendilerini düzenden mesul hissediyordu) başın başa bağlı olmasını ve her bağlanan başın da şeriata bağlı olmasını öngörüyordu. Temenniden ibaret toplum nizamı olur mu? Hayır, olmaz. Elimizde her şeyin temenniden ibaret olmadığına şahitlik edecek en az iki gösterge var: 1) Türk düzeninde ne toprak, arazi üzerinde şahsî ve hususî mülkiyet, ne de 2) bir inzibatî teşkilat, ishıbarat teşkilatı, polis söz konusudur. Gizli veya açık hiçbir kontrol mekanizması işletilmemektedir. Vekil arayana Allah vekildir. (Özel, 2018a: 86, 153; Özel, 2018c: 28; Özel, 2020: 367; Özel, 1438: 22)

Özel’in indinde, ‘Türklerin, hem insanlara emniyet temin eden, hem hürriyet veren hem de kapitalist-olmayan bir hayat tarzı ve düzeni kurabilmeleri, bu toprakların vatan edilinilip Türkiye yapılmasıyla birlikte mümkün kılınmıştır. Hıristiyanlardan fethedilen topraklar İslâmlaşmış, Türkleşmiş ve burada bir nizam ve hayat tarzı kurulmuştur. Bu hadisede fütüvvet teşkilâtı belirgin bir rol oynamıştır. Fütüvvet teşkilâtı bir askerî güç değildir. Onlar, devlet yetkililerine karşı sertken, korumasız halka karşı yumuşak olmalarıyla bilinirler.

Bu teşkilatın önemli ahlâki ilkeleri vardır: Kuvvetli vaziyetteyken affetmek, hiddetli vaziyetteyken yumuşak davranmak, düşmana karşı da iyilik de bulunmak ve kendi ihtiyacı varken başkasına vermek gibi. Zanaat ve ticaretle uğraşan insanlardan müteşekkıl olan teşkilat, ahlakî ilkeleri yanında sosyal ve iktisadî ilkelere de sahiptir: Güçlü bir ticaret ve esnaf ahlâkına sahip olmak; üretimde belirli bir standardın altına düşmemek; malı piyasaya arzda ve fiyatlandırmada birlik halinde davranarak fiyat istikrarına ve ürünlerin teminine özen göstermek; kalitede muayyen bir seviyenin altına düşmemek... gibi. Asırlar boyunca fütüvvet teşkilatının koyduğu bu kabıl ilkeler sayesinde ki Türkiye topraklarındaki insanlar gözü kapalı alışveriş yapabilmişlerdir. Çünkü malın fiyatı ve kalitesi devlet tarafından garanti edilmiştir. Satıcı bir malı muayyen bir fiyatta satmadığı takdirde ceza görmüştür. Bu ahlâki, sosyal, iktisadî çevrimde ve hayat tarzı yahut varlık minvalinde zanaatkârlar ve ehl-i ticaret hepsi birbirlerinin kefilidir. Dolayısıyla hiç kimse için “o sahtekâr ne yaparsa yapsın,” denilmemiştir.

³ Yine Frank’a göre, “Osmanlı’nın ekonomi alanındaki “gerilemesi”nin 1760’dan sonra hızlandığına işaret eden, bir dizi gösterge mevcuttur: Kırsal kesimden şehirlere doğru gerçekleşen göç artmış, hem mutlak hem de toplam arazi içerisindeki bağıl ölçütlere göre, zenginlerin elinde bulunan, daha geniş tarım alanlarının vergiden muafiyeti giderek çoğalmıştır. Bu sırada zaten yoksul olan halktan alınan tarım vergisi yükseltilmiştir... Osmanlı dış ticaretinin tamamı on sekizinci yüzyılda durgunluğa girmiş, dolayısıyla büyüyen dünya ticareti içerisinde sahip olduğu pay azalmıştır. Özellikle Avrupa ile yapılan ticaret hacim kaybederken, Avrupalı ticari ortaklar arasında, İngilizlerin yerini Fransızlar almıştır. Dahası, on sekizinci yüzyılın sonlarında Osmanlı’nın ihracat, hatta iç pazarı Fransızların özellikle Amerika ile olan bağlantılarından kaynaklı olarak yarattıkları rekabet dolayısıyla sıkıntıya girmiştir. Kuzey Amerika’dan getirilen ucuz pamuk, Anadolu pamuğunun yerini alırken, Karayipler’den gelen ucuz kahve, Kahire üzerinden ihraç edilen Arap kahvesini tahtından indirmiş, karayip şekeriyse iç pazarı tamamen ele geçirmiştir. Sözü edilen tüm bu malları Amerika’daki köle işgücü ürettiyordu.” (Frank, 2010: 294 – 295)

Bu mevzuda esas olan aldatıp-aldatmamak değil, esnafın kendi varlığını diğerinin şahsiyetiyle doğrulamasıydı. Yani Türk düzeninde insanlar, komşusu sahtekârsa kendisinin de sahtekâr olarak görülmesi tehlikesini düşünüyordu. Teşkilatın temel ilkelerinden biri de kazançta muayyen topluluklar içinde iştirak idi. Bu ilke bir bakıma kapitalizmin dayandığı temerküz/birikme ve terâküm/toplanma ilkesinin tam tersiydi. Zira kapitalizm birinci derecede sermayenin terâkümünü öngörür. Bu kâfi değildir, aynı zamanda sermaye belli ellerde temerküz eder. Hâlbuki fütüvvet teşkilatı tam tersi, kazançta iştiraki öngörüyordu. Tabii burada biz Türkler açısından önem taşıyan mesele, geçmişte zaten kurmuş bulunduğumuz bu anti-kapitalist hayat tarzını, dünyaya yeniden arz edip edemeyeceğimiz meselesi olmaktadır.’ (Özel, 2008b: 169 – 172)

Kapitalizme, düşmanlığa ve Türklüğe dair altı çizilen tarihî vakıa, seyir ve hareketlenmelerden yirmi birinci asra gelindiğinde kapitalizmin, bir dünya sistemi; bir hayat tarzı; bir varlık minvâli oluşuyla beraber asgariden beş altı asırlık bir mevcudiyete eriştiği anlaşılmış olur. Modernlikteki izleri ve tarihi hareket ettirici bir rol oynamaya başlaması itibarıyla arkasındaki bu asırları dolduran süreklilikle ve Max Weber (1864 - 1920)’in sözleriyle ‘kapitalist ekonomik düzen uçsuz bucaksız bir evrendir.’ Amerika’ya ve Amerikanizasyona bakıldığında, yine Weber, bir mülahazasında “Alman üniversite yaşamı çok önemli yönlerden Amerikanize olmaktadır.” demektedir. (Weber, 1997a: 49; Weber, 1997b: 128) Weber’in mülahazası üzerinde durulur ve işin esasına dikkat edilirse eğer, gerçekte sadece Alman üniversite yaşamı değil, bütün üniversite yaşamları ve münhasıran üniversite yaşamları da değil! Bütün yaşamlar ‘çok önemli yönlerden Amerikanize olmaktadır.’ Bütün yaşamların ‘çok önemli yönlerden Amerikanize oluşları bahsinde, hususen Amerikan kapitalizmini ve umumen kapitalist hayat tarzını eleştiren Nurettin Topçu (1909 – 1975)’ya göre:

Amerikan faciası hayatımızın her sahasına süratle yayılmakta ve varlığımızı kısıktırak sarmaktadır... Büyük şehirlerimiz şimdiden bir Amerikan hayat pazarıdır. Musikimiz ve danslarımız, düğünlerimiz ve kadın kıyafetlerimiz, filmlerimiz ve Başkentteki kiralık ilânlarımıza kadar hemen her şeyimiz Amerika’nın kutsallaştırılan varlığına feda edilmiş bulunuyor... Bugün İslâm adına İslâm’ı istismar eden kuvvetler... İslâm dünyası için en büyük tehlike olan Amerika nüfuzunun hizmetinde çalışmaktadır. Gayr-i Müslim bütün düzenlerin asırlar boyu anti—Türk olması itikat harici değer tanımayan her milletin gücünden ürkülmesi sebebiyledir. (Topçu, 1997: 221-223)

2. AMERİKÂN KAPİTALİZMİ, MERKEZ – ÇEVRE İLİŞKİLERİ, AMERİKÂNLAŞMAK VE(RSUS) TÜRKLEŞMEK

Yukarıdaki atıflardan da istihraç edilebileceği üzere, bir Amerikanize oluş; Amerika(n)laşma; ‘Amerikanizm’ vakıası söz konusudur. Sözlüklerin, “Amerikanizm” kavramına yükledikleri anlamlardan biri Amerika Birleşik Devletleri’ne bağlılıktır. “Amerikanize” ifadesiye “Amerikalılaştırmak” şeklinde açıklanmaktadır.

Amerikalılaştırmak da, bir toplumu, bir dili, bir sistemi... karakter bakımından daha-Amerikan hâle getirmek için değiştirmek mânasında kullanılmaktadır. “Amerikan yolu” ya da “Amerikan [hayat] tarzı” ile kastedilense, ABD’ye ait değerler veya inançlar setidir. Ki bu değer ya da inançlar, hukuki yahut yazılı şekle getirilmemiş olmakla birlikte, Amerikalılar tarafından içselleştirilmiş değer ve inançlardır. (Longman, 2009: 50-51; Yeni Redhouse Lûgati, 1953: 25) Wallerstein, bu minvalde ‘Amerikan rüyası’ndan da bahseder. Ona göre, ‘Amerikalı siyasetçiler Amerikan rüyasından bahsetmeyi severler. Bir Amerikan rüyası vardır ve bu çoğu Amerikalının ruhunda içselleştirilmiştir. Öylesine iyi bir rüyadır ki bu, dünyanın dört bir yanındaki başka birçok insan da kendisi için aynı rüyayı arzular. Amerikan rüyası, içinde herkesin elinden gelen en iyisini yapmaya, en iyisini başarmaya ve bunun karşılığında da konforlu bir hayat ödülünü almaya teşvik edildiği bir toplum rüyasıdır.

Bu tür bir bireysel kendini gerçekleştirimin önünde hiçbir yapay engel bulunmayacaktır. Bireysel başarıların toplamı ise olağanüstü bir toplumsal iyi, yani: Özgürlük; eşitlik ve dayanışma toplumu olacaktır. Amerika, aynı zamanda böyle bir rüyayı gerçekleştirememenin [Amerika-olamamanın] ızdırabını çeken bir dünyanın da işaret feneridir. Tabii ki bu bir rüyadır ve diğer rüyalar gibi, gerçekliğin tam bir temsili değildir. Ama yine de Amerikalıların bilinçaltı özlemlerini ve temel Amerikan değerlerini temsil eder.’ (Wallerstein, 2004a: 9 – 10)

Durum, esasında kapitalistleşmenin, modernleşmenin, Batılılaşmanın tarihî müktesabat ve çeşitlenmeleriyle gele gele Amerikalaşmaya gelmiş olması durumudur. Ki, modernleşme derken, bir model ve süreç niteliğiyle modernleşme de pratikte esasen Batılılaşma olarak işlemekteydi. (Wallerstein, 2007: 83) Burada niçin ABD ön planda olmuştur, çünkü az önce değinildiğince, birkaç yüzyıllık tarihi bulunan kapitalizmin ya da daha uzun ve Wallersteinyen adıyla modern-kapitalist-dünya-sisteminin; Weber döneminde yükselişe geçip sonrasında lokomotiflik görevi gören ve hem kendi değerlerini, inançlarını, yolunu, hayat tarzını, hem de kendisine bağlılığı tüm dünyaya dayatan carî hegemonik gücü ABD’dir. Amerikalaşmaya ilişkin olarak S. P. Huntington (1927 – 2008), halklar ve aydınlar/elitler ile alakalı bir yön farklılaşmasına dikkat çekerek şöyle demektedir:

Batılı—olmayan toplumların elitleri, geçmişte ekseriyetle Oxford veya Sorbonne gibi Batı üniversitelerinde eğitilmiş, Batılı tavır ve değerleri sindirmiş, Batı ile alakalı insanlar idiler. Batılı-olmayan toplumların elitleri değil ama halkları ise yine ekseriyetle ve derin bir şekilde yerli kültürle dolu/doymuş haldeydiler. Ancak bu ilişkiler tersine dönmektedir. Batılı—olmayan birçok ülkede elitler yerlileşirken ve Batı’dan uzaklaşırken, Batı ve çoğunlukla da Amerikan kültürü, tarzı, alışkanlıkları... Halk kitleleri arasında daha popüler hale gelmektedir. (Huntington, 2002: 27)

Yunancada lider anlamına gelen ve yukarıda kullanılan hegemon ibaresinden türeyen hegemonya kavramı, yalnızca siyasal mahiyette bir teşekküle göndermede bulunmamaktadır. O, aynı zamanda hegemonik merkezin, çevresinin, hinterlandının ve rakiplerinin zararına sermaye birikimini artırmaya izin veren merkez (metropol) – çevre (periferi) ilişkilerine de göndermede bulunmaktadır. (Frank ve Gills, 2003: 50; Gills, 2003: 237) Ondan sebep, kapitalizmden ve münhasıran Amerikan kapitalizminden bahsedilirken ayrıca bir merkez – çevre ilişkisinin dile getirildiğine de dikkat edilmelidir. Mevzu ilişkide metropol, periferiyi denetim altına almakta, kendisine bağımlı kılmakta, onu yoksullaştırmakta, yine kendisine hizmete mecbur ettirmekte ve nihayet işbu metropol aynı periferinin gelişme imkânlarını tahrip etmektedir.

Wallerstein’in indinde, ‘modern-kapitalist-dünya-sisteminin temel gerçekliği, hiyerarşik, eşitsiz-adaletsiz ve kutuplaştırıcı bir sistem oluşudur. Sistemin siyasal yapısı da bazı devletlerin diğer devletlerden açık şekilde daha güçlü oldukları bir devletlerarası işleyişe dayanmaktadır.

Sonsuz sermaye birikimi sürecine ‘katkı’ babından, daha güçlü devletler kendi iradelerini mümkün olduğu ölçüde sürekli şekilde daha zayıf devletlere dayatırlar. Bu emperyalizmdir. Emperyalizm, sistemin bir anomalisi yahut sapması değildir, o sistemin yapısına mündemiç bir vakiadır. İşbu emperyalizm, çokluk ‘medenileştirme misyonu’yla, yani başkalarını, evrensel değerlerin gerekli gördüğü normlara, değerlere, hayat tarzına... uymaya zorlama yönündeki farazi ahlakî zorunluluk gerekçesiyle güya meşrulaştırılmak istenmiştir. Evrensel olduğu söylenen değerlerin her zaman emperyalist gücün benimsediği ve ortaya koyduğu değerler olması elbetteki tuhaf bir rastlantı değildir. Kurbanların bu sahte ahlaka direnmeleri ise apaçık bir erdemdir. (Wallerstein, 2004a: 119)

ABD’nin, modern-kapitalist-dünya-sistemi içindeki hegemonik pozisyonunun berraklığa kavuşması bakımından metropol/merkez ile periferi/çevre bahsinde Dünya sistemleri analizinin kurucu isme olan Wallerstein’e biraz daha kulak verilebilir. Onun perspektifinde: ‘Merkez - çevre ilişkisinde üretim sürecinin kârlılık derecesi hususen önemlidir.

Kapitalist bir dünya—ekonominin içindeki aksel iş bölümü, küresel üretimi, merkeze özgü ve çevreye özgü (çevrevî/periferik) olacak şekilde bölmektedir. Bu bölünmede kârlılık doğrudan tekelleşme derecesinin fonksiyonu olmaktadır. Hal böyle olduğundan, merkeze özgü üretim süreçleriyle kastedilen de esas mânada kısmi—tekeller tarafından gerçekleştirilen ve/veya kontrol edilen süreçlerdir. Çevrevî süreçler ise merkezdeki kısmi—tekellere zıt şekilde rekabetçi süreçler demektir. Ticari mübadelelerde çevrevî rekabetçi ürünler zayıf konumdayken, merkezî kısmi—tekel ürünleri güçlü konumdadır. Netice itibarıyla çevrevî ürünlerin üreticilerinden merkezî ürünlerin üreticilerine mütemadiyen bir artı—değer akışı gerçekleşir. Bu, mübadele bir ‘eşitsiz mübadele’dir. Eşitsiz mübadele kavramı, 1950’lerde Arghiri Emmanuel (1911 – 2001) tarafından, David Ricardo (1772 – 1823)’nun ‘karşılaştırmalı avantajlar/üstünlükler (comparative advantage) kavramınının geçersizliğini göstermek için dolaşıma sokulmuştur ve merkez – çevre ilişkilerindeki hem bünyeviliği hem de adaletsizliği anlamak açısından önemlidir.

Emmanuel, düşük emek maliyetli çevrevî ürünler ile yüksek emek maliyetli merkezî ürünler mübadele edildiğinde, artı—değer transferini içeren ve çevreden merkeze giden, eşit avantaj/üstünlük beklentilerine ters bir eşitsiz ticarî ilişkinin gerçekleştiğini ileri sürmüştür. Bu eşitsizlik minvalinde, kısmi—tekeller, hukuken, fiziken, iktisaden... güçlü devletlerin patronajına tâbi olduklarından dolayı buralarda konumlanmaktadır. Dolayısıyla merkez—çevre ilişkisi aynı zamanda coğrafi bir sonuç demektir. Merkezî süreçler, birkaç kuvvetli devlette bir araya gelme ve üretimin kahır ekseriyetini bu türden güçlü coğrafyalarda gerçekleştirme eğilimindedir. Çevrevî süreçler ise çok sayıdaki ülke arasında dağılma ve üretimin yine büyükçe bir kısmını bu türden pek de kuvvetli olmayan ülkelerde sürdürme eğilimindedir. Bu tablo şu demektir: Realitede üretim süreçleri arasındaki bir ilişkiden söz edildiği unutulmadığı takdirde, özet konuşmak bakımından merkez devletler ile çevre devletlerden de söz edilebilir. Bazı devletlerde ise merkezî ve çevrevî ürünlerin neredeyse eşit sayılabilecek bir karması üretilir. Bu süreç ve devletler yarı—çevre (semi—periferi) şeklinde adlandırılabilir. Biraz da somut konuşmak gerekirse: 1800’ler civarında misalen tekstil sektörü, muhtemelen merkezî bir üretim süreci idiye eğer, 2000’lere gelindiğinde açıkça en az kârlı çevrevî üretim süreçlerinden birisi durumuna gerilemiştir. 1800’lerde tekstil ürünleri, bilhassa İngiltere ve Kuzeybatı Avrupa’nın başka bazı devletleri esas olacak şekilde ancak birkaç kuvvetli ülkede üretiliyordu. Oysaki 2000’lerde aynı ürünler, hele de ucuz tekstil ürünleri dünya—sistemin neredeyse hemen her köşesinde üretilmektedir. Bahsedilen süreç, tekstilin dışında başka pek çok ürün için de aynıyle vaki olmuştur. Tekstil yerine çelik yahut otomobil ya da bilgisayarlar da örnek verilebilir. Mevzu edilen devlet ve ülkeyi değiştirmenin sistemin kendisinin yapısı üzerinde bir etkisinin bulunmadığı görülmelidir. 2000’lerde tekrar misalen uçak üretimi yahut genetik mühendisliği yine birkaç güçlü devlette yoğunlaşmış bulunmaktadır.

Bu alanlar, evvela daha rekabetçi hale gelip, akabinde ilk konumlandıkları devletlerden başka yerlere kayan tekstil ya da otomobil üretim süreçleri gibi faaliyetlerin yerine geçen yeni merkezî süreçler pozisyonuna yükselirken, bölgesel ve uluslar arası coğrafyayla ülkeler sathında her zaman aksel bir yer değiştirmenin gerçekleştiği de görülmüş olur.’ (Wallerstein, 2004b: 51-53, 139)

Modern-kapitalist-dünya-sisteminin merkez – çevre ilişkiler seti için, Türkiye’ye dönük bir parantez açıldığında da vakıa aynı sistemik vakıa olmakta, İdiris Küçükömer’in altını çizdiğince, ülkemiz, gelişmiş ülkelerin (metropolün), kalkınmamızı önleyici şekilde pazarı kılınmaktadır. Bu pazar oluş hali, gelişmiş ülkelerin kendi aralarında artan ticarete, nitelik itibarıyla benzememektedir. Türkiye bakımından, şu ya da bu siyasî iktidarın performansı parantez içinde, uzun yılları havi temel soru/n şudur: Türkiye’nin dünya içindeki yeri nisbî olarak niçin değişmemektedir? (Küçükömer, 1994: 144) Tekrar periferi konumuna döndüğünde, periferi için metropolün, kendisine karşı özerkliğin yahut bağımsızlığın ileri sürülmesinin gerektiği bir vakıa olarak; kendisine karşı korunulması ve konulması zorunluluğu doğmuş bulunan bir işleyiş olarak var olduğunun altı çizilmelidir.

Eğer metropol – periferi ilişkilerinin Batı-merkezci, sağlıksız ve yıkıcı olduğu kabul edilirse, metropol-olmanın, en nezaketli tabirle ahlâkî bir sorgulamayı davet ettiği de görülür. Ahlâk babında, Cemil Meriç'in, 'İslamiyet haddizatında ahlâk olarak ve yarattığı insan tipi itibarıyla kapitalizme yabancısıdır. Bir tahakküm vasıtası olarak, dünyayı istila eden bir iktisadi sistem olarak alıyorum kapitalizmi.' (Meriç, 1993: 366) Dediği de eklenmelidir.

Giovanni Arrighi için, kapitalist emperyalizm ya da kapitalist türden emperyalizm denilen özel emperyalizm türü, dünya tarihindeki en büyük kapitalist gücün, yani Amerika Birleşik Devletleri'nin, niçin böylesine eş benzeri görülmedik yıkıcılıkta bir askeri organizasyon geliştirdiğini ve bu organizasyonu, dünya hâkimiyetini hedefleyen projesi kapsamında kullanma yönünde niçin yine böylesine güçlü bir eğilim sergilediğini ifade eden kavramlaştırmalardır. (Arrighi, 2009: 219). İsmet Özel'e göreyse: '1945 yılından sonra Amerika Birleşik Devletleri, dünyayı yeniden organize etmiştir. Batı medeniyetinin akıbeti şaibeli ve şüpheli görülürken ABD'nin varlığı ve öncülüğüyle Batı medeniyetinin parlak bir geleceği temsil ettiği dile getirilmeye başlanmıştır. Aslında Batılılık Amerikalılığa, Batı medeniyeti de Amerikan medeniyetine inkılâp etmiştir. Hadisede galip çıkan vakıa 'the American way of life' yani Amerikan hayat tarzı olmuştur, Avrupa hayat tarzı değil! Amerikan hayat tarzı netice itibarıyla, dinin, ahlâkın, sanatın, siyasetin, felsefenin... tamamen insanın sosyal-olmayan tarafıyla alâkalı bulunduğu, insanın sosyal tarafının ise yukarıda sayılan unsurlarla değil ancak ekonomik konumu yahut gelir düzeyiyle izah edildiği bir hayat tarzıdır. Avrupa'da insanların özellikleri bir nebze de olsa misalen aristokraziyle ve/veya başka ekonomi—dışı yönlerle etkileşim halinde iken Amerika'da kültürel değer diye bir unsur bulunmamakta sadece ekonomi belirleyici olmaktadır. Bu tablo karşısında ise dünyada yaşayan bütün insanların önünde yalnızca iki alternatif kalmaktadır: Amerikalı olmak veya Türk olmak. Dünyada artık üçüncü bir kimlik bulunmamaktadır. Dünyada kapitalist-olmadan, kapitalizmin karşısında ortaya bir hayat tarzı çıkarabilmiş ve bu hayat tarzını devam ettirebilmiş tek devlet biz olduğumuz için, bu iki sistemi karşı karşıya getirmek görevi de yine biz Türklere düşmektedir. Ya Amerikanlaşacağız ya da Türkleşeceğiz. Mevzuya 'modernlik yönüyle' bakıldığında da durum değişmemektedir. Zira modern dünya da tebaan anti-Türk bir dünyadır.' (Özel, 2008a: 278; Özel, 2015b: 178; Özel, 2018a: 312-313, 442, 503)

Amerikalılığa, Amerikanize oluşa ve Amerikan tehlikesine karşı, tıpkı Türk düşünürleri gibi ikazda bulunan Weber'in dışındaki Alman düşünürlerden bir başkası da Martin Heidegger (1889 – 1976)'dir. Sadece Sovyet/Rus tarzı bir komünizme değil, Anglo–Amerikan tarzı bir demokrasiye karşı da çıkış yolu arayan ve 'Amerikanizmin Avrupalı bir şey olduğunu söyleyen Heidegger'in perspektifinde, 'sureta (pseudos, ψευδος) Rus yapımı olan Bolşevizm yani Rus sosyalizmi de esasta Amerikanizmin bir ifadesidir, o kadar.' 'Amerika, ölçsüzlüğün hakiki tehlikeli formudur. Amerika, burjuva demokrasilerinden doğmuş ve Hıristiyanlıkla bütünleşmiştir.

Bunların tümü belirleyici bir tarihten—yoksunluk atmosferinde gerçekleşmiştir. Amerikan demokratik kapitalizmi ve Rus komünizmi, (düşünürün metafizik ibaresine verdiği özel anlamda) metafizik açıdan aynıdır.' Aynı olan bu güçler, İkinci Dünya Savaşı'nın müşterek galipleri olduğu için, Heidegger, savaşın hakikatte hiçbir sorunu çözmediği sonucuna da varır. (Heidegger, 2000: 29, 34 – 35; Heidegger, 2001: 99; Zimmerman, 2011: 176) Heidegger'in, Rus sosyalizmi ile ABD'yi aynı kürede anışına benzeyen bir zikrediş, bu çalışmada, kendisinin 'düşman' kavramlaştırmasından genişçe istifade edilen diğer bir Alman düşünürü olan Schmitt'te de söz konusudur. Nitekim Weber'e de atıfta bulunan Schmitt'in indinde:

Bugün hiçbir şey, siyasi olana karşı mücadele kadar modern değildir. Amerikalı finansçılar, endüstriyel teknikerler, marksist sosyalistler ve anarko sendikalist devrimciler, siyasetin, ticari hayatın tarafsızlığı üzerindeki tarafgir hükümranlığının bertaraf edilmek zorunda olduğu talebinde birleşirler.

Artık siyasi sorunlar değil, yalnızca örgütsel-teknik ve ekonomik-sosyolojik ödevler var olmalıdır. Bugün hüküm süren ekonomik-teknik zihniyet artık siyasi bir düşüncüyü kavrayamamaktadır. Modern devlet, gerçekten Max Weber'in onda gördüğü şeye dönüşmüş gibidir: Büyük bir fabrika. (Schmitt, 2014c: 68)

Weber, Heidegger ve Schmitt'ten biraz daha güncele gelindiğinde, dünyanın aldığı kapitalist biçim itibarıyla ve az önce bir başka şekilde zikredildiği veçhile, "Türkleşmek yahut Amerikanlaşmak: Üçüncü bir yol yok!" diyen Özel'in düşüncesinde, manzara iktisaden ve siyaseten şöyledir: 'ABD yönetimi, küresel kapitalist düzenin; diğer adıyla modern-kapitalist-dünya-sisteminin en somut mekanizması ve vurucu gücü konumundadır. Üretim kapasitesi, ticaret ve finans ölçeği, askerî büyüklüğü, istihbarat organizasyonu, enerji kaynakları üzerindeki kontrolü, birikmiş sermaye/kapital stoku, endüstriyel teknolojisi... ona bu konumu sağlamaktadır. Bidayette, modernleşme Avrupa'da, ama Türk tehdidi altındaki Avrupa'da gerçekleşmiş ise de modernleşmeye neticede sahip çıkan ülke Amerika olmuş, yani modern kapitalizm ve Türklük kutuplaşması vara vara Türklük ve Amerikalılık kutuplaşmasına varmıştır... Avrupa, esasında, kimliğini Müslüman siyasî güçle kuşatılmış olmaktan almıştır. Rönesans ve Aydınlanma Avrupa'nın kendisini İslâmiyet'le kıyaslamasından ve karşı kutbu İslamiyet olarak görmesinden türemiştir. Avrupa ve İslamiyet "zihin" tekevvünü bakımından iç içe ve örtüşük, "beden" tekevvünü bakımından karşı karşıya ve çelişiktir. Bu zihnî kurbiyetle Nietzsche'nin "lâ ilâhe", Heidegger'in "illalah' dediğine dair yakıştırma bir fantezi olmaktan ötede bir ağırlığı taşır... Netice itibarıyla, tarih, İslâmiyete beden olarak Türklüğü tayin etmiştir. Bu demektir ki sonu Amerikanlaşmaya varan Avrupa medeniyeti bütün hatalarının hasmı olarak karşısında Türklüğü ve Türkleri bulmuştur. Bu öylesine müşahhas bir gerçektir ki Avrupa medeniyetine mahsus hataların düşmanı sıfatından kaçan herkes Türk'ten ve Türklükten kaçır bir hali benimsemiştir. Tarihin İslâmiyet'e beden olarak Türklüğü tayin edişinden memnun olmayanlar vardır. Onlar bu memnuniyetsizliklerini Avrupa ile ittifak kurarak ve ruhlarının eksenine Amerikanlaşmayı yerleştirerek belli ederler.' (Özel, 2002a: 140-147; Özel, 2015b: 178; Özel, 2018b: 167)⁴

Türklük ve Amerikalılık kutuplaşmasında, kapitalist ABD yapı ve hegemonyasının kendisinden farklı olana asla hayat hakkı tanımayan bir zihniyete karşılık geldiği de belirtilmelidir. Nitekim sabık ABD başkanlarından G. W. Bush'un "Ya bizdensiniz ya düşman" sözünün başka bir anlamı bulunmasa gerektir. Özel'in "Batı Avrupa halklarının ve Amerika halkının İslâm düşmanlığı aracılığıyla zapturapt altına alınması diye bir ihtiyaç vardır. Eğer bu olmazsa, bu Batı Avrupa'daki insanlar da, Amerika'daki insanlar da kendi otoriteleriyle hesaplaşmak zorunda kalacaklar." sözü de kuşkusuz bu bağlamda değerlendirilmelidir. Sabık başkanın 'bireysel' ve 'münferit' addedilemeyecek söz ve tutumundan ayrı olarak, ABD; resmî, askerî, iktisadî, siyasî... Muhtelif başka şekillerde de düşmanlıktan geri durmamaktadır.

⁴ 'Türklük ve Amerikalılık Kutuplaşması' zemininde bürokratik sınıfa da değinmek gerekmektedir. Bürokratik sınıfın, bir örneği de "NATO ve Cento'ya bağlıyız." Türündeki sözlerde belirginleşen, Türk milletine değil başka melcelere; ABD'ye ve onun kontrolündeki milletlerarası sivil yahut askerî teşkilatlara 'bağlılığı', ortaya, İdris Küçükömer hocanın sözleriyle bir "bürokratik yalnızlığı" çıkarmıştır. İ. İnönü'nün, "Subayları bir kenara topladım... Bana bakın, dedim. Kimse işitmesin millet düşmanınızdır." Sözünde dile gelen realiteye de, Mütarekede Halide Edip ve Dr. Adnan Adıvar, Refet Paşa, İsmet Paşa gibi bazı eşhas ve bürokratların bir ara Amerikan Mandası istemelerine de" (Küçükömer, 1994: 87-88, 199) en doğru yaklaşım, hadiseyi bu bürokratik yalnızlığı bağlamında değerlendirmek olsa gerektir.

Nitekim işbu çalışmanın özet kısmında CAATSA'dan bahsedilmesinin sebebi de budur. (Özel, 2008b: 347; 2008c: 32)⁵ Ve fakat tarihî olgulardan neşet eden hakikat, özette de değinildiği üzere, ambargolar ve resmî/kanunî düşmanlık olmasa bile, ABD ile Türkiye/Türklük arasında Schmittyen bir var-oluşsal düşmanlığın bulunduğunu göstermeye yetmektedir.

Bütün bu vakia ve ilişkiler seti etrafında din mevzuunun yerinin neresi olduğu meselesi üzerinde biraz daha durmak gerekirse eğer modern-kapitalist-dünya-sistemi ya da kısa adıyla küresel kapitalizm, din ile güya ilgili değil gibidir. Din gerçeğini hayattan, onun farklı seferlerinden, çalışma ilişkilerinden, devlet idaresinden, eğitimden, spor, eğlence, turizm kültüründen... ayırmak, bağımsızlaştırmak esasta kapitalist Batı medeniyetinin ortaya çıkardığı bir sonuçtur. Bir üretim tarzı, bu üretim tarzının meydana getirdiği bir piyasa mekanizması, para hareketleri, ilkesiz; maksimsiz; 'nomos' (yasa, law, νόμος)'suz, Makyevist 'para kazandıran her şey mubahtır' anlayışı ve paranın yerini tutan ilişkiler zinciri... Meydanda olan ve gözükten dinamik unsurlar, din değil bunlardır. Kapitalizmin dayattığı toplum ilişkileri için getirilen siyasî kurumlar, siyasî rejimler, ilişkiler ağında insanlar, varlıklarını ancak modern-kapitalist-dünya-sisteminin; kısaca kapitalizmin işlemesi halinde sürdürebileceklerine 'inandırılmışlardır.' Kapitalizmin bir özelliği de bu 'inandırılma' muvacehesinde kendi dinî vasıflarını gözlerden uzak tutmaya çalışan bir 'batıl din' oluşundadır. İsmet Özel'den bir alıntıyla şöyle de denilebilir:

Sermaye hâkimiyeti, yani kapitalizm demek sadece mali gücü yüksek olanların, elinde sermaye bulundurmayanların üzerindeki baskısı veya zenginlerin fakirlere üstünlüğü demek değildir. Kapitalizmin önde gelen özelliği daha çok kazanmanın erdem sayılması ve buna bağlı olarak kârî azamiye çıkararak işleyişin, insan ilişkilerinde merkezi yeri işgal etmesidir. Kapitalizmin sözünü geçirdiği toplumda milliyet, din, ahlâk birer güçlü tayin edici olarak yoktur veya sadece paranın milliyeti, paranın dini ve paranın ahlâkı asıl tayin edici olarak geçerlidir. (Özel, 1990: 18)

'Kapitalist hükümler altındaki din anlayışı, Yahudi haham kültüründen ve Yahudi, Hıristiyan ruhban düzeninden bariz izler taşır.' Diğer yandan bu konu, Batı sosyal biliminin kültürel rölativizmlere, açılmış gibi görünmesine karşın, gerçekte neden kapalı olduğuyla da alakalıdır. Bu çerçevede, 'Aydınlanmanın; Batı'nın, evrimci ilerleme, kapitalizm, bilim ve teknoloji yönlü üstünlükleri' iddialarının hemen yanı başındaki diğer iddiası, Hıristiyanlığın yegâne hâkim din olduğu iddiasıdır. Wallerstein'e göre de, Batı Hıristiyan değerleri Aydınlanma değerleri halini almıştır. Sosyal bilimlerde niçin sahici bir kültürel rölativizm bulunmadığı, ancak, Hıristiyanlığın yegâne hâkim din olduğu iddiası kâle alındığı takdirde anlaşılabilir. Ayrıca Yahudilikten söz açıldığında, Weber'in, hangi ABD başkanı olduğunu ismen zikretmeksizin, "Bir ABD başkanı bunu resmi bir belgede de belirtmişti." demek suretiyle, 'Amerikan karakteri ile Yahudi karakterinin benzer olduğu yönünde görüşlerin bulunduğu' dile getirdiği söylenmelidir.

⁵Gerek, ABD eski Başkanlarından G. W. Bush'un, 'Ya ABD'den yana olmak; Amerikanlaşmak ya da ABD'nin düşmanı sayılmak' (<http://arsiv.ntv.com.tr/news/147427.asp>) (Er: 03.02.2021) ayrımı, gerekse de "Amerika'nın Hasımlarına/Düşmanlarına Yapıtlar Yoluyla Karşı Koyma Kanunu" ya da kısa adıyla CAATSA, bu çalışmanın merkezî problematiğini teşkil etmedikleri için ilgili söz ve kanun burada boyu boyunca irdelenmemektedir. Lâkin yine de resmî/kanunî şekilde ortaya çıkan ABD'nin, Türkiye'ye/Türklüğe olan düşmanlığının, silahlı kuvvetler, silahlanma, ihracat-ithalat kısıtlamaları, banka desteklerinin kesilmesi, ABD topraklarında gayrimenkul sahibi olmanın yasaklanması... Gibi boyutlarına ve diğer devletlerle alakalı içerimlerine dair daha geniş bilgiler için şu resmî ABD kaynaklarına başvurulabilir: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-115publ44/pdf/PLAW-115publ44.pdf> (Erişim: 03.02.2021); https://home.treasury.gov/policy-issues/financial-sanctions/recent-actions/20201214_33 (Erişim: 03.02.2021). Türkiye'nin, en üst şekilde; Cumhurbaşkanlığı düzeyinde, ABD ve 'bazı' NATO müttefiklerinin, PKK ve FETÖ gibi terör örgütlerini sahiplendiklerine ve desteklediklerine (düşmanlıklarına!) dair şikâyetlerine ilişkin olarak da bu sefer Türkiye'den bir resmî kaynağa bakılabilir: <https://www.iletisim.gov.tr/english/haberler/detay/president-erdogan-gives-an-interview-to-qatari-newspaper-the-peninsula> (Erişim: 24.02.2021).

Belirtilen sebeplerden ötürü seküler, laik kültür; bir ilahi mesnedi bulunmadığı halde çeşitli yönleriyle din-benzeri karakteriyle göze çarpmaktadır. Bu girift mesele bahsinde İsmet Özel, “Avrupa Hıristiyanlaşmamıştır. Hıristiyanlık Avrupalılaşmıştır.” ifadesini nakledeken, Heidegger, ‘ilerlemeye duyulan inancın, halkların ve devletlerin gözünde neredeyse ‘din’ olduğunu ifade etmektedir. (Heidegger, 2009: 32; Hollinger, 2005: 105; Özel, 1989: 77-85, 121-122; Özel, 1991: 132-133; Özel, 1992: 8; Özel, 2002a: 80-81, 140; Özel, 2002b: 91; Wallerstein, 2007: 61; Weber, 1987: 169) Hâsılı kelam söz konusu edilen bir de Türklük (Yabancı?) karşıtlığı/düşmanlığı ise bir dinî inanç kendini ve kendi Türk-düşmanlığını zahirde hiç de dinî-olmayan sosyal, siyasî, iktisadî, kültürel, bilimsel... Kalıplar içinde/n yaşatmaya devam etmektedir.

İsmet Özel’in yukarıdaki perspektifi, Batı/Avrupa için, dış faktörlerin ve bilhassa muhalif ve muhasım/düşman güç vasfıyla Türk milletinin de esaslı bir sebep, esaslı bir muharrik olarak kapitalizmin tezahürü, Batı’nın Batı’laşması ya da Amerika’nın da kökeni olan Avrupa’nın Avrupa’laşması üzerinde belirleyici bir etkisinin bulunduğunu işaretlemektedir. Bu etkiyi belirgin şekilde dile getiren yabancı isimlerden biri İngilizlerin, yirminci asırdaki önde gelen uluslararası ilişkiler teorisyen ve hocalarından R. J. Martin Wight (1913 – 1972)’tır. Wight’e göre:

1453’te Osmanlı Türkleri İstanbul’u (Konstantinopolis’i) zapt edince ve sonuç itibarıyla Bizans İmparatorluğu mirası üzerinde hâkimiyet kazanınca, Batılı Hıristiyanlık o an için kendi birliğinin bilincine çabucak vardı. Avrupa’yı, Türklere karşı müdafaa siyaseti dinî siyasetti. Öte yandan Osmanlı Sultanları dünyayı İslâm adına fethetmenin kendi görevleri olduğuna inanıyorlardı. Batı’nın yöneticileri Türklere bir barbar mütecaviz gözyle korku ve nefret içinde bakıyordu ve inançsızlardan [Türklerden!] Yakın Doğu ve Balkanları geri almak üzere Haçlı düşüncesini canlandırdılar. Nasıl bugün konferansların ve barış antlaşmalarının nihaî amacının, dünyanın iktisadi şartlarını geliştirmek üzere iş birliği olduğu ilan ediliyorsa; On yedinci yüzyılın başlarına kadar da Türklere karşı işbirliği olduğu ilan ediliyordu... Türk, Batı’da, Osmanlı İmparatorluğu çökünceye ve Kemal Atatürk’ün dehası onu makul, itimada şayan ve Batılı hayat tarzına hayran bir acemi nefer haline sokuncaya kadar, ‘Konuşulamaz Türk’ (‘the unspeakable Turk’) olarak kaldı. (Wight, 1979: 302, 303)

Wight’ın bir başka çalışmasında, Osmanlı’yı, Batı Hıristiyan âlemi için, ilkel, kıyas kabul etmez surette güçlü ve tehlikeli addettiği ve Hıristiyan âlemi ile Türklük arasındaki ilişkinin/düşmanlığın, insan toplumunun evrenselliğine büyük bir engel teşkil ettiğini düşündüğü ve Türklüğün, Batı Avrupa’da, bilhassa da Almanya’da ‘Deccal’ (anti-christ) olarak görüldüğünü belirttiği de eklenmelidir. Misalen Protestanlığın kurucusu Luther için hem Papa hem Türkler ikisi birlikte Deccal idiler. (Wight, 1977: 120-121) Ayrıca yine Wight’ın ifadesinde geçen “the Unspeakable Turk” (Konuşulamaz Türk) kavramı da önemli bir ifadedir.

İsmet Özel’e göre, ‘Konuşulamaz Türk’ kavramı, Thomas Carlyle’in, G. Howard’a yazdığı Kasım 1876 tarihli bir mektupta geçmektedir. Kavram, dolaşıma, Şark meselesinin hâlinde Türklerin, taraflardan ya da müdahillerden biri olması istenmediği için sokulmuştur. Her taraf kendisiyle konuşulabilir konumdadır fakat bir taraf var ki o konuşulamaz Türk’tür. En azından kimi Türklerin ‘Konuşulamaz Türk’ sayılmalarının belirgin sebebi, Batılılaşmayı başlattıkları için eleştirilenleri de dâhil, Osmanlı paşalarının hepsinin, işe, bir devlete mensup olduklarını, kendilerine mahsus bir kültürleri bulunduğunu ve devlet üzerine bazı kararlar alınacaksa, kendilerinin de mutlaka hesaba katılması gerektiğini savunarak başlamalarıdır. Onların bu tutumu Avrupalılar açısından konuşulamayacak bir şeydi. Fakat burada dikkat edilmesi gereken çok önemli bir husus, Cumhuriyet’in kuruluşuyla birlikte Türk’ün, konuşulabilir oluşudur. Asıl fark buradadır. Bu fark bugün esas alındığında, bize, geleceğe ilişkin bazı belirlemeler getirebilecek bir farktır. En azından ilk aşamada konuşulamaz Türk’e geri dönmek gerekir.

Konuşulabilir Türk, Batı'ya problem çıkarmamaya yeminli olmak demek. Batıcılıkla pek alâkası yok. Hatta İslâmciyken de konuşulabilir Türk olunabilir. Kısaca, konuşulamaz Türk, asgari milliyetçi tavrın bir belirtisinden başka bir şey değildir.' (Özel, 2008a: 222 – 224)

Batı'nın Batı'laşması ya da Avrupa'nın Avrupa'laşması üzerinde Türklüğün yön tayin edici etkisine dair İsmet Özel'in bakış açısının da, Martin Wight'ın iktibas edilen sözlerinin de, Batı, kapitalizm, Hıristiyanlık, Amerika ve Türklük bahsinde aşağıda verilen diğer mülahazaların da, sosyal bilimlerin Avrupa-merkezi yapılandırılmalarından ötürü, -bütün haklılık ve doğruluklarına rağmen- yaygın bilinirlik ve tesir gücü itibarıyla zayıf kalan yaklaşımlar oldukları belirtilmelidir.

3. FARKLI PERSPEKTİFLERLE TÜRKLÜK VE KAPİTALİZM/ABD DÜŞMANLIĞI

Türk edebiyat ve düşünce hayatının önde gelen isimlerinden Necip Fazıl Kısakürek (1904 – 1983)'e göre:

Amerika, Batı'da kaybolmaya başlayan ruh ve âhengini doğurduğu çileye yabancı, bütün hızını madde plânının cümbüşlerinden alan bir cemiyet ve kemmiyet[tir.] ... Ne tezattır ki, maddecilik yatağı Rusya, resmî fikirde maddeci, hususi hayatta (mistik), Amerikalı ise inanışta (antimateryalist) yaşayışta maddecidir... Amerika, kurtardığı Garp medeniyetini, onun en halis unsurlarını yani öz mütefekkirini takatten tam düşürmek suretiyle ezip daha azim bir çıkmaza yol açmış ve elinde tuttuğu madde vasıtaları ve manivelâları yüzünden itiraz ve mukavemeti imkânsız kılan bir ucuzluk hegemonyası kurmuştur. Artık fikir mahkûm, âlet galiptir. (Kısakürek, 1986: 42, 54)

Kısakürek'in; Amerika'nın, Garp/Batı medeniyetini ezdiğini belirtmesine benzer bir tespit, Heidegger'de de söz konusudur. Heidegger için de, 'Amerikanizm, Avrupa'yı yok etmeye karar vermiştir ve bu Avrupalıların/Almanların, ana yurtlarının yok edilmesi demektir.' (Zimmerman, 2011: 93) Yine Kısakürek gibi Heidegger için de, Amerikalılar, modern teknolojiye uygun bir şekilde, tefekküre giden yolu engelleyen bir düşünceye/pragmatizme saplanıp kalmışlardır. (Heidegger, 2002: 265)

Kısakürek ve Heidegger'den Sezai Karakoç (1933 -)'a geçildiğinde, Karakoç, Avrupa'nın, Rönesans devrini açışını Türk-İslâm etki ve korkusuna bağlamakta, Ş. Teoman Duralı ise Türklük/Türkleşme ve Amerikalılık/Amerikanlaşma kutuplaşmasına, İsmet Özel'inkine çok benzeyen bir zaviyeden bakmaktadır.

Hocaya göre: "Bütün ezilen sınıfların, zümrelerin, halkların, İslam ülküsüne sarılmaları, bu ülkünün taşıyıcısı ile sürükleyicisinin de Müslüman Türk'ün olması, tarihî cihetten, aklın, izanın gereğidir." (Duralı, 2010b: 135; Karakoç, 1987: 58) Mevzu Türkleşme ve(rsus) Amerikanlaşma düşmanlığı için değil ama kapitalizme dair bidayetteki zıtlaşmayla alakalı olarak merhum Mehmet Genç hoca da "Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi adlı klasik eserinde Osmanlı Türkiye'sinde "kapital birikimini zorlaştıran bazı genel engellerin" ve "kapitalist gelişmeye karşı bir menfi atmosferin" varlığını da dile getirmek suretiyle benzeri bir görüşü zikretmektedir:

Osmanlı sistemi kapitalizme sadece kapalı değil, aynı zamanda karşı idi. Kapitalizme en açık olması gereken ticaret sektöründe gördüğümüz sınırlama, kontrol ve düzenlemelerde, bunu belki en açık şekilde müşahade etme fırsatını buluruz. (Genç, 2002: 76, 235)

Genç'in perspektifiyle paralel bir bakış açısı Sezai Karakoç'un "İslam Toplumunun Ekonomik Strüktürü" adlı muhalled eserinde, işin içine sosyalizm de dâhil edilerek ortaya konulmaktadır:

“Allah, ticareti helâl, faizi haram kılmıştır.” Açık nassı ile İslam’a özgü ekonomik yapının temel prensiplerinden biri ortaya konmuştur. Kapitalizmde, hem ticaret, hem faiz helaldir. Sosyalizmde ise, hem ticaret, hem faiz yasaktır. İslam’sa ayrı bir ekonomik sistem olarak, ticareti helal sayarak sosyalizmden, faizi haram sayarak kapitalizmden ayrılır. (Karakoç, 1987: 47)⁶

Attila İlhan (1925 - 2005)’a bakıldığında, onun, meseleye kapitalizm ve Amerika/lılaşmak özelinde değil, onları da kapsayan daha geniş mânâda Batı ve Batılılaşmak genelinde yaklaştığı görülür:

Batılı olmanın; Türk olmamak demeye geldiğini anlamalıdır... Batılılaşmak, kendimizden çıkmak anlamına gelmekte, bu da tam bir sömürge aydını mantalitesi olmaktadır... Ana kültür kaynaklarını küçümseme batılı kültür emperyalizmine kapıları açıyor. (İlhan, 1996: 26, 76, 110)

“Bütün Kur’an’ları yaksak, bütün camileri yaksak, Avrupalının gözünde Osmanlıyız; Osmanlı, yani İslâm. Karanlık, tehlikeli, düşman bir yığın!”. (Meriç, 1996: 9) ve “Kapitalizm iktidarda iken Devlet-i Aliyye, İslam’ın kılıcı idi.” diyen Cemil Meriç (1916 - 1987), mevzuya, tıpkı Attila İlhan gibi ‘Batılılaşmayı da ekleyerek şunları söylemektedir:

Batılılaşmak bize ne kazandırıyor? Şahsiyetsizlik, erimek, yok olmak. Benimsediğimiz bir idam hükmüdür. Avrupalılar için Doğululaşmak diye bir şey tasavvur edebilir misiniz? Düşüncede, teknikte, tıpta, ilimde asırlarca ilerde olduğumuz halde. Medeniyetler irreducible’dir (birbirlerine indirgenemezler). Batı benim anti—tezimdir. Ben, Batı’yı, yok etmek için, temessül etmek için asırlarca savaşıyorum. “Ben-i âdem aza-yı yek digerent” (İnsan, insana muhtaçtır). Tamam, fakat o bana saygı gösterdikçe.” Yine Meriç’e göre: İslamiyet’te sınıf farkı yoktur. Türk’ü madde ve manada dünyanın efendisi yapan bu dünya görüşü, muhatabı ile beraber gelişir.

Biz vakur ve fedakâr bir insan topluluğu iken Avrupa’da sahneye çıkan burjuvazi bizi çökertmek için bütün gayretlerini harcayacaktı. [Batı uygarlığı] Dünyanın 2/3’ünü, 1/3’ünü yakmış, yıkmış, politikadan ahlaki tard etmiş bir tilki uygarlığıdır. Bir arslan medeniyeti, bir tilki uygarlığına yenildi... (Meriç, 1993: 270, 291, 299-300)

‘Arslan medeniyetinin’; Türklerin, yenilip meydanı, Mehmet Genç’in de belirttiğince, bir zamanlar Türklerin yenilmezliğine inanan olan (Genç, 2002: 335-337) ‘tilki uygarlığına’ bırakmasıyla başlayıp gelen hâlihazırdaki vasatta ABD, ‘malların ve değerlerin üretilmesi, dolaşımı, tüketilmesi sayesinde yaşayan bir finansal yapı ve işleyiş’ niteliğindeki modern-kapitalist-dünya-sisteminin merkez – çevre ilişkiler setinde karakteristik güç pozisyonundadır. Modern-kapitalist-dünya-sistemi, bu hegemonik gücünün sevk ve idaresinde belli bir üretim-dağıtım-tüketim zincirinin devamı için gereken ilişkiler şebekesini besleyip büyümektedir. Bu işleyiş ve ilişkilerin yaygınlaşmasını ve akışkanlığını sağlayan siyasi kurumlar da kurulmaktadır. Devletler dâhil bu siyasi kurumlar, icabında korunup muhafaza edilmekte, icabında darbelerle ‘halk ayaklanmalarıyla’, ‘genişletilmiş büyük projelerle’, muhtıralar ve askerî harekâtlarla... Değiştirilip yenilenmektedir.

⁶Karakoç, alıntının en başındaki tırnak içindeki ifadeyle Kur’ân-ı Kerîm’e referansta bulunmaktadır. Kur’ân-ı Kerîm’in Bakara sûresinin (275.) âyeti kerimesindeki ilahî emirlerden birinin meali böyledir: “... Hâlbuki Allah, alışverişi helâl, ribayı (faizi) haram kılmıştır.” (Çantay: 2014: 110) Diğer yandan yine Karakoç’un, kapitalist, sosyalist ve İslâmî ekonomik yapıların birbirinden ayrılışında önemli bir parametre olarak ele aldığı ve hâliyle olumsuz baktığı faize aynı şekilde Aristoteles’in de olumsuz bakmış olduğu hatırlanmalıdır. Aristoteles’e göre, “Çoğu zaman faizcilikten hoşlanılmaz, bu doğru bir yaklaşımdır, çünkü faiz denilen şey bir ürün değil, paranın kendisinden doğan bir şeydir. Para takas aracı olarak ortaya çıkmıştır, faiz ise parayı artıran bir şeydir... Faiz... Paradan doğan paradır. Bu nedenle servet edinme yolları arasında doğaya en aykırı yöntem budur.” (Aristoteles, 2017: (1258a), 42)

Burada bir kez daha Müslümanlık ve Türklüğe atfı nazarda bulunulduğunda, İsmet Özel'in indinde Müslümanlık dışında kalan bütün diğer dinler, dinlerden başka bütün diğer dünya görüşleri, düşünce sistemleri, değerler, Çin kültürü gibi kadim gelenekli kültürler... ya modern-kapitalist-dünya-sisteminin asli özelliğiyle bir müştereklik içindedirler ya da kendilerine sahici dinamizmlerini sağlayan sahih (authentikós, αυθεντικός) vasıflarını zaten kaybetmiş hâledirler. Sadece Müslümanlık, temel değerleri bakımından kapitalizmle iştirak halinde değildir. Bütün ehlileştirilme çabalarına rağmen enerjisini muhafaza eden bir otantik hayat kuvvetine yalnızca Müslümanlık sahiptir. Müslümanlık dâhilinde de, bu dinin umumen bütün mensupları, misalen 'Amerikalı oluş'a da, kapitalizme de hayırhah bakan Müslümanca anlayış mensupları değil! Amerikan versiyonu da içinde, kapitalizmle ve küfürle çatışmayı göze alan münhasıran Türklük bilhassa önemi haizdir. (Özel, 2008c: 70; Özel, 2013b: 228-229)

Türkiye'yi, Türkiye kılan vakıanın İslam olması gibi, Türklüğü Türklük kılan vakıa da İslam'dır. İsmet Özel'e göre, ancak İslamî bir doğrultuda, "Kâfirle çatışmayı göze alan Müslüman'a Türk denir." Cihada gitmeyip de cihat için harcayacakları parayla mescit yapan insanların mescidinde Allah resulü namaz kılmamış, o mescide gitmemiştir. Türklük de o zaman başlamıştır. '40 Hadis' kitabının (9.) sırasında, 'Allah'a iman etmenin ve Allah yolunda savaşmanın en faziletli ameller olduğuna' ilişkin hadisi şerifi işleyen Özel, peygamber buyruğu doğrultusunda, 'Allah yolunda savaşmayı bir ihsan olarak gördüğünü'söyler. Denilebilir ki, bu hadis, onun Türklük anlayışına doğrudan tesir ettiğinden, onda Türklük, hususen bir kavim, bir ırk, bir antropoloji, bir biyoloji meselesi değildir. Nitekim Teoman Duralı'ya göre de, 'Asya'nın doğusundan hareket eden Türk boyları, Asya'nın Türkistan misali ortalarına, Sibiryaya misali kuzeyine, Hint yarımadası misali güneyine, İran, Azerbaycan, Mezopotamya, Suriye ve Anadolu misali batısına göç etmişlerdir. Bu göç, Mısır'daki kölemenler örneğinde Kuzey Afrika'ya, Balkanlar örneğinde Avrupa'nın güneydoğusuna da yaşanmıştır. Türk boyları ulaştıkları her yeni yeri kendi yurtları kılmışlardır. Oralarda devlet kurmuşlar ve yerli ahaliyi de kendilerinden tefrik etmeyip, tersine evlilik yoluyla onlarla karışmışlardır. Böylelikle de tarihî bir Türk topluluk gen havuzu itibarıyla kavimlilikten bahis açmak da imkânsız hale gelmiştir.' Özcesi, Türklük, kavimlerden bir kavim, uluslardan bir ulus, kültürlerden bir kültür değildir. Türklük, 'Allah yolunda savaşmaya' yani 'Allah'ın kılıcı' olmaya yönelmiş iradi bir İslamî karakter ve şuurun özel adıdır. Nitekim Osmanlı-sonrası için Mustafa Kemal'i de aynı bağlamda değerlendirmek gerekir. Özel, burada da şöyle demektedir: "Mustafa Kemal'in vasfı nedir? Mustafa Kemal uzun yıllar, Atatürk olmadan önce [1934'ten önce] ne olarak anıldı? Gazi. Gazi kimdir? Gazi etmiş olandır, kâfirle savaşmış olandır. Mustafa Kemal, bu ülkede yer sahibi olmak için gazi hazretleri olmak mecburiyetindeydi. Onun için biz Türkler İslamiyet'in kılıcı olmadan hiçbir şey değiliz. İslâmiyet'in kılıcı olmayan insana Türk denmez." (Duralı, 2010a: 128; Özel, 2004: 8; Özel, 2008b: 230-231; Özel, 2008c: 30, 70, 247; Özel, 2013a: 38; Özel, 2015a: 58; Özel, 2017a: 74; Özel, 2017b: 14 – 16; Özel, 2018c; Özel, 2020: 69)

Özel'in perspektifinde, 'henüz geç Ortaçağın feodal ilişkiler zeminindeyken Avrupa denildiğinde Akdeniz havzasında kapitalizmin doğduğu coğrafya, Türkiye denildiğindeyse kapitalizmin doğmasına imkân tanınmayan coğrafya dile getirilmiş olur. Kapitalizmi hususen feodalizmden çıkış arayışları değil! Türklerin Güney ve Doğu Avrupa'yla Kuzey Afrika'yı fethetmiş olmaları gerçeği doğurmuştur. Türkler, diğer alanları kapatmak suretiyle Batı Hıristiyanlığı Avrupa'ya hapsedtikleri için, Batılı yahut Avrupalı "Milletlerin Zenginliği" amacı doğrultusunda yol olarak geriye kala kala yeni iktisadi usuller bulma yolu bırakılmış idi. 'Türklerin, diğer alanları kapatmak suretiyle Batı Hıristiyanlığı Avrupa'ya hapsedmeleri' hadisesine matuf olarak Schmitt'in de benzer bir yargısı bulunmaktadır. Schmitt şöyle demektedir: "Roma İmparatorluğu'nun çöküşü, İslam'ın yayılması, Arapların ve Türklerin baskısı yüzyıllar boyu süren bir mekân kararmasına ve Avrupa'nın karlaşmasına yol açtı." (Schmitt, 2009: 104)

İslam'ı bilhassa da Avrupa'ya daha çok kimlerin yaydığı (Farisiler, Araplar, Türkler?) ve Avrupa'yı Endülüs'ün mü yoksa Osmanlı Türklüğünün mü baskıladığı düşünüldüğünde, Schmitt'in tespiti itibarıyla da öne çıkan güç, esasında yine İsmet Özel'deki gibi Türklük olmaktadır. Nitekim Schmitt, "Almanya... Türklerin tehdidi altındaydı" derken (Schmitt, 2009: 123) gerçeği, daha doğru ve yalın şekilde dile getirmiş olmaktadır. Wallerstein de yine bu bağlamla alakalı olarak, "Henri Pirenne Marksist—olmayan Belçikalı bir tarihçi ve Annales tarih yazımı okulunun atalarından biriydi. İleri sürdüğü ve oldukça iyi bilinen görüşüne göre, İslam'ın yükselişi Batı Avrupa ile ticaret yollarını kesmiş ve Batı Avrupa'yı ekonomik bir durgunluğa sokmuştu." demektedir. (Wallerstein, 2004: 33)

Dünyanın daha üretken alanlarıyla Avrupa arasında, feodalite öncesinde Antikçağdan beri süregelen ticaret, Türk engeline takılınca Avrupalılar başarılarının çaresine kendilerine mahsus farklı bir mekanizma icat etmek suretiyle bakma zorunluluğunu duymuşlardır. Bu zorunluluğu giderecek şartlar önce İtalyan şehir—devletlerde ortaya çıkmıştır. Roma İmparatorluğu'nun medeniyet mirasından payına en çok hisse düşen yerler olan Venedik, Ceneviz ve Floransa gibi şehir-devletler, Orta çağın sonlarına doğru, on dördüncü asırdan itibaren Akdeniz boyunca deniz ticareti yoluyla kapitalizmin temellerini atmışlardır. Papalığın elini uzatmadığı ve getirisine el koyamadığı yeni deniz ticareti; sermayenin/kapitalin hem hızla birikmesini hem de 'yeni zenginlerin' elinde toplanmasını temin etmiştir. Kapitalin, toplum hayatının deveranında belirleyici olmaya başlaması, eş zamanlı şekilde o kapitalden bir kapitalizmin; modern-kapitalist-dünya-sisteminin teşekkül etmesi anlamına geliyordu.' Zikredilen safhaların gözden kaçırılması, yaşanan hadiseyi, Avrupa'ya; Avrupa-merkezci sosyal bilimler zemininde kendi iç dinamikleri üzerinden açıklayarak hem Türklüğün tarihî belirleyiciliğini karartma hem de kapitalizm ve/veya ABD ile Türklük arasındaki hâlâ süregiden Schmittyen var-oluşsal 'düşmanlığı' yok sayma göz bağıcılığı fırsatı sunmaktadır. Bu düşmanlık sadedinde 1571 yılı da önemli bir tarihtir zira '1571 İnebahtı felaketine kadar Türklerin, hiçbir yerde, hiçbir şekilde mağlup edilemeyecekleri düşünülüyordu.'

İnebahtı Deniz Savaşı, İsmet Özel'in dışında, siyasi tarih hocası Oral Sander (1940 - 1995)'e göre de, 'İslam'la özdeş görülen Türklük ile Hıristiyanlık arasındaki son büyük deniz savaşıydı. Savaş, Türklerin yenilgisiyle sonuçlanmıştı. Batı, bu savaşı, "Hıristiyanlar açısından, Türklerin yenilmez olmadığını gösteren en talihli gün" olarak görmüştür. Savaşın bir tarafında Hıristiyanlar vardı ama karşı taraf, umumen Müslümanlardan değil hususen Türklerden oluşuyordu! Fernand Braudel (1902 – 1985) de savaşın taraflarını Hıristiyanlar ve Türkler olarak görürken (Braudel, 1990: 42, 48, 116) Schmitt, aynı deniz savaşıyla ilgili olarak, "Burada İspanyol-Venedik donanması Türk donanmasıyla çarpıştı ve Hristiyanların Müslümanlara galip geldiği en büyük deniz zaferini elde etti." (Schmitt, 2009: 68) demektedir.

Schmitt'in yaklaşımında da Türkler yenilince aynı zamanda Müslümanlar da yenilmiş sayılmakta, Hıristiyanlığa karşı Müslümanlığı Türklük temsil etmektedir. Neden böyleydi, çünkü 'özellikle Haçlı Seferleri'nin başlamasıyla beraber Türkler, Hıristiyanlar için en yakın ve en tehlikeli 'öteki' konumundaki İslamiyet'in 'kılıcı' pozisyonuna geçince, Avrupa'da bütün Yakın Doğu, Türklerin Ülkesi; Türkiye olarak anılmaya ve bütün 'Türkiye'lilere' de Türk denmeye başlanmıştı. Hıristiyan Devleti'ne yani Avrupa'ya sızan Türkleri; Hıristiyanlar açısından kâfirleri! Doğu'ya, 'geldikleri yere' sürmeyi kutsal bir görev olarak belirginleştiren Hıristiyan ideolojisinin etkisiyle Aydınlanma çağına kadar, Müslüman ile Türk, İslam ile Türk dini yahut "Religio Turcica" [De la religion des Turcs] eş anlamlıydı. Bu meyanda Hz. Muhammed de 'Türk' olarak tanımlanıyordu.' 'Denizlerdeki Türk hâkimiyetinin sona erdiği zamanlar; feodalizm dâhilinde zaten doğmuş bulunan kapitalizm yönüyle tekâmül etmek için fırsat zamanları olmuştur. Bu açıdan bakıldığında kapitalizme yerküre ölçüsünde muzaffer kılmaya giden yolu Türk donanmasının İnebahtı'daki mahvı açmıştır. Kapitalizm hegemonya kuracak iktidara, dünya siyasetinin Türk gücünden mahrum bırakılışıyla kavuşmuştur.

Bundan sebep, Özel'e göre, kapitalizmin insan varlığını hor gören tasallutundan Türkiye'nin kurtulma gücü kalmadıysa eğer dünyanın da kurtulma gücü kalmadı demektir.' (Abu-Lughod, 2003: 523; Aydın, 1995: 55; Demirel, 2010: 39; Kumrular, 2008: 61, 73; Özel, 2008b: 168; Özel, 2014: 174-176; Özel, 2015b: 47, 172; Özel, 2017b: 72; Sander, 2009: 134; West, 2016: 15)

Sezai Karakoç'un "İslamdan vaz geçelim de, kapitalizmin, çıkar için, insanların hayat ve huzurlarını, haysiyet ve şereflerini payıml eden tekeli sömürücülüklerinin kucağına mı düşelim?" Şeklindeki sorusunda İslamî hayat ile şerefli bir hayatı ve buna karşılık kapitalist bir hayat ile tekeli – sömürücü bir hayatı eşleştirdiği yerde, hassaten Türklükten söz açıldığı zaman, Özel'in indinde soru/n şudur: 'Hayat, para; sermaye; kapital hâkimiyeti gölgesinde sürdürülmek zorunda mıdır, yoksa hayat, insan şerefine korunmasını mümkün kılan bir alanda da pekâlâ sürdürülebilir mi?' Bu ikileme, insan şerefine korunmasını mümkün kılan alan Türkleşme alanıdır. Para; sermaye; kapital hâkimiyeti gölgesindeki alan ise Weber, Schmitt ve Heidegger gibi Alman düşünürlerin de bahsettiği Amerikanlaşma alanıdır. Eğer dünya bir sistemin; modern-kapitalist-dünya-sisteminin baskısı altındaysa, yani: Dünyada bir hegemonya ilişkisi varsa, bu hegemonya ilişkisinin bir yerden etkisiz bırakılması gerekir. Bu etkisiz bırakma işi ise sosyalizm yoluyla olabilecek gibi değildir. Çünkü bu olamamayı hem reel sosyalizm ispat etti, hem de burada hegemonya kurulmasına sebep olan zihniyetle hegemonyayı reddeden zihniyet aynı kaynaklara başvuran zihniyetlerdir. Duralı'nın perspektifiyle, kapitalizme seçenek olarak sosyalizm oluşturulmuş yahut böyle bir seçeneğin oluşmasına el verilmiş ve bu yolla esâslı bir seçeneğin doğması, vücut bulması önlenmek istenmiştir. Hâlbuki bugün küreselleşme adı altında bütün dünyayı etkisi altında bırakan hegemonya ilişkilerine en son eklenmiş ülke Türkiye'dir. Dolayısıyla Türkiye'nin hegemonya kurmuş toplumun; Amerika'nın referanslarına ihtiyaç duymadan geliştirebileceği bir toplum modeli var... Türkiye'de bizim kendimiz için bir çare bulmamız, sadece Türkiye'deki değil dünyadaki hegemonya ilişkisini de durduracaktır. Bu sağlandığı takdirde dünya en azından hegemonyanın yürürlükte olmadığı bir alanı tanımış olacak. Bu da o sistemin sonu demektir.' (Duralı, 2010a: 112; Karakoç, 1995: 39; Özel, 2008a: 304) Duralı hoca, "Omurgasızlaştırılmış Türklük" adlı eserinde yukarıdaki görüşlere ek şekilde ayrıca bir Batı emperyalist-kapitalist yolu/tarzi ile Türklük yolu/tarzi farklılığından ve düşmanlığından da bahsetmektedir:

Çağdaş İngiliz ("İngilizlik dendiğinde, bundan Amerikalılığı dahî anlamak gerekir. Aralarındaki farklılıklar görünüştedir ve yöresel ayrılıklardan ileri geçmezler.") - Yahudi medeniyeti ve onun siyasi-iktisadî zembereği hür sermayecilik [kapitalizm], dünyada tek ve eşsiz kalmak arzusundadır. Bu medeniyeti ve onun temel ideolojisini taşıyan güç, imperyalizm, mümkün ve hatta muhtemel her medeniyet tasarısını... boğmak iradesini tereddütsüzce uygulamaya geçirmektedir. Bu cümleden olmak üzere, mantıkça tek mümkün gözükken seçenek İslâm medeniyetinin yeniden dirilip toparlanma istidadını durdurup kökten kurutmak amacıyla onun başını ezmek zorunluluğunu duymuştur. İmdi, İslâm medeniyet davasının bin yıldır mücadelesini ilimle, irfanla, kan ve gözyaşıyla sürdürülmüş Türklüğü ve onun devlet şaheseri Osmanlıyı tarih sahnesinden ebeden silmek [onlar açısından] kaçınılmazlaşmıştır. Bu maksat doğrultusunda kırımın en akıllı ve kökten olanına başvurulmuştur: Bin yüz küsur yıllık yazısının iptaliyle Türklüğün tarih-kültür hafızası silinip boşaltılmış, millî kültür bilinci yok edilmiştir. Bu, tarihte eşine menendine rastlamadığımız bir tragedya'dır. Böyle bir çılgınlığa devrimciliğin yıldızları... Lenin ile Mao bile kalkışmamışlardır. (Duralı, 2010a: 168; 2010b: 108)

Teoman hocanın indinde, kapitalizm ve Türklük zıtlaşmasının ya da onun şahsına münhasır ifadesiyle 'Çağdaş Küreselleştirilen İngiliz-Yahudi Medeniyeti' ve Türklük düşmanlaşmasının, İngilizce ve Türkçe için de geçerli olduğu anlaşılıyor. Şöyle ki:

Önceleri sâdeleştirme, millileştirme, daha sonralarıysa özleştirme sanlarıyla anılan kisveler altında, İngiliz—Yahudî kültür imperyalismi, Türkçeyi, evveleminde, gerek din gerekse medeniyet bakımından İslâmın kazandırmış olduğu dil değerleri ile özelliklerinden yoksun kılmanın mücâdelesini yürütmüştür. Bu, genel bir İslâmsızlaştırma (Fr déislamisation) hareketinin ilk köklü, can alıcı adımını teşkil etmiştir. Türkçenin İslâmsızlaştırılması, Yazı devrimiyle işe koyulmuş, çağlar boyu el emeği göz nuruyla dokunmuş bedî (Fr esthétique) değerler ve tasavvurlarla yüklü yürürlükteki yerleşik sözlerin, tamlamalar ile terimlerin, içsiz, nesebi gayrisahih, uyduruk olanlarla değiştirilmeleriyle de, tabiatından inhirâf etmiş hilkat garibesi yeni sözüm ona bir dilin imâliyle sonuca ulaştırılmıştır. Bundan sonraki nihâî merhâle, Türkçenin, toptan tasfiye olunup yerini İngiliz-Yahudî medeniyetinin ana bildirişme aracı İngilizceye bırakmasıdır. (Duralı, 2010a: 23-24)

Yukarıdaki tasvir ve yaklaşımlarla aynı şekilde hem Katolikler hem de Protestanların birbirlerini “Türklük”le suçlamalarında da, Schmitt’in ‘Dost ve Düşman’ ayrımında yer verdiği kavram çiftlerinden birinin “Hıristiyanlar ve Türkler” oluşunda! genel mânada Hıristiyanlar ve Müslümanlardan değil, hususen Hıristiyanlar ve Türklerden bahsedilişinde de hep aynı zihniyetin izlerini görmek mümkündür. “Ülkesinde gaddarca bir Türkleştirme politikası güden... Türkiye” gibi ifadeler de kuşkusuz ki bu muayyen Batılı; Amerikalı zihniyetin ürünüdür. Ha keza, siyaset bilimi eğitimi alanların, “İktidarın ifsat etmeye/bozmaya meyli vardır. Mutlak iktidar mutlaka ifsat eder/bozar.” Sözlerinden hatırlayabilecekleri İngiliz tarihçisi Lord Acton (1834 – 1902)’ın “Modern tarih Osmanlı fethi baskısı altında başlar.” (Kumrular, 2008: 98; Özel, 2011: 143-144; Özel, 2014: 173; Schmitt, 2014a: 25; Schmitt, 2014b: 62) Sözlerini de bir kez daha aynı düşmanlık bağlamında mütalaa etmek gerekmektedir.

4. SONUÇ: TÜRKLÜK VE (RSUS) AMERİKALILIĞIN BİTMEMİŞ MÜCADELESİ

Küresel sosyal, siyasal, askerî, iktisadî cerayanlar ve altüst oluşlar, hem ortaya modern-kapitalist-dünya-sisteminin de altüst oluşu yönünde bir eğilim çıkartmamakta, hem de farklı toplumların aynı bir Amerikan kapitalizmine uygun ve uyarlı şekilde yapılanmalarını sekteye uğratmamaktadır. Diğer bir ifadeyle, Amerika’nın, başka küresel güçlerle kıyaslandığında, modern-kapitalist-dünya-sistemi içindeki metropol ve hegemon konumundaki görece gerilemeler, Amerikan değerlerinin iktidarının kültürel ve sosyal olarak da irtifa kaybettiği anlamına gelmemektedir. Zira sistem-yanlısı hareket ve oluşumların dışında, sistem-karşıtı-hareketlerin de tamamı, zihni ve kültürel zeminde Amerikanlaşma yönünde yer almakta, ortaya Türkiye’nin/Türklüğün tarihte sergilediği veçhile anti—kapitalist bir model ve hayat tarzı konulamamaktadır. Bu vetirede çeşitli ‘yerlilik’ ve ‘millilik’ söylemleri de Amerikan varlık minvaline bir alternatif kimlik, alternatif bir bilinç ya da bir direniş imkânı gibi değil, Amerikan tarzındaki kapitalist piyasalara, muhtemel etkisi siyasal konum tahkimleriyle kayıtlı şekilde yeni bir çeşit ürün gibi pazarlanıp sürşarj edilmektedir. Ayrıca, ‘yerlilik’ ve ‘millilik’ten başka, çok-kültürlülük, melezlik, yersizlik-yurtsuzluk, merkezlesizleşme, mekânsızlaşma, heterojenlik, ulus-ötesileşme gibi eğilim, vurgu ve argumanlar da, Amerikan gücünün, zora dayalı modelliğinin, küreselliğinin ve hayat tarzının güzergâhı olan kapitalizm için birer ayakbağı fonksiyonu değil, sahici sosyal – ontolojik, siyasî, iktisadî alternatiflerin yokluğunda dekoratif zenginlik fonksiyonu görmektedir.

Dünyanın zamansal ve mekânsal ayarı, optimizasyonunu hâlâ Amerika’ya ve Amerikalılılaşmaya göre bulmaktadır. Bu arada Türkiye ve Türklük de kendinde sahip olduğu İslâm menşeli değerlerin varlığıyla pozitif tarzda değil, Amerikan kapitalizmine kıyasla mahrum bulunduğu gelişmişlik parametrelerinin; hepsi de rasyonel ve evrensel olduğu düşünülen ekonomizmin; ticariliğin; finansallığın; teknolojinin; refah-obsesyonunun; pazarlamacılığın; pragmatizmin, tümünden Batı-merkezci demokrasi, insanlık ve insan hakları tahkiyelerinin... şu yahut bu keredeki yokluğuyla negatif tarzda mütalaa edilmektedir.

‘Modernliğin ‘ilerleme’ olarak değil de, hâkimiyet altına alınma ve kültürel yok oluş olarak yaşanması’ (Dirlik, 2010: 237) hadisesi farklı tonlarda Türkiye için de söz konusu olmuştur. Bu bağlamda ve içinde bulunulan vasatta, bütün özellikleriyle Türk kültürüne uluslararası zeminlerde ancak küresel turizm endüstrisinin tüketicileri için bir ‘meta’ olma alanı bırakılmıştır. Böylesi bir manipülatif kültürel atmosferde Türk gençlerine de, kendi ülkesini pazarlama (vatan yahut turizm!) politikaları doğrultusunda ‘kollarında altın bilezik’ olarak, daha diplomatik ifadeler bir yana, otellerde hizmetçilik, lokantalarda garsonluk ‘imkânları’ sunulduğu ve bir kolonizasyon süreciyle oto-kolonizasyon sürecinin el ele gittiği gerçeği her türlü izahtan herhalde vâreste olsa gerektir.

Çalışmanın bu sonuç kısmında ayrıca şunlar da söylenmelidir: Sezai Karakoç’un, ‘kendi hayat tarzımız ve dünya görüşümüz bizi ve biz de onu terkettikçe, kalan boşluğu, Batı hayat tarzı, Batı dünya görüşü doldurmakta, diğer adıyla kapitalizm, kendi idealimizin yerini almaya çalışmaktadır.’ (Karakoç, 1996: 147) şeklindeki tespiti onlarca yıl sonra geçerliliğini daha bir somutlaşarak ve tehlikeleşerek hâlâ korur vaziyettedir. Nitekim ‘Vukuu küresel ölçekte gerçekleştirilen Amerikan kapitalizminin realite ve standardizasyonları, yirminci ve yirmi birinci asır insanların kendi münferit gündelik hayatlarından da takip edilebilir. Merhum Topçu hocanın, daha önce de zikredilen:

Amerikan faciası hayatımızın her sahasına süratle yayılmakta ve varlığımızı kısıktırak sarmaktadır... Büyük şehirlerimiz şimdiden bir Amerikan hayat pazarıdır. Musikimiz ve danslarımız, düğünlerimiz ve kadın kıyafetlerimiz, filmlerimiz ve Başkentteki kiralık ilânlarımıza kadar hemen her şeyimiz Amerika’nın kutsallaştırılan varlığına feda edilmiş bulunuyor... Bugün İslâm adına İslâm’ı istismar eden kuvvetler... İslâm dünyası için en büyük tehlike olan Amerika nüfuzunun hizmetinde çalışmaktadır. (Topçu, 1997: 221-223)

Şeklindeki tespitinden onlarca yıl sonra yine görülmektedir ki: Bütün dünyada sadece bir medeniyetin; bir hayat tarzının, televizyonlarıyla, filmleri ve sinema trendleriyle, show’larıyla, mobil telefonlarıyla, bilgisayarlarıyla, dijital oyun ve oyuncaklarıyla, pop-sanat ve kültürüyle, ‘Amerikan tıraşıyla’, spor, eğlence, yemek-mutfak ve müzik anlayışlarıyla, kredi kartları, arabaları ve ihtiyaç temelli tüketimlerden ziyade statü yahut gösterge temelli alışveriş marazlarıyla, modalarıyla, gökdelenleriyle, markalarıyla, devlet yönetimi ve siyasal sistemdeki federalizm ve başkanlık eğilimleriyle, Coca—Colonizasyonuyla... öne çıkıp, kapsamına karşıtlarını da dâhil eden bir hayat tarzının; Amerikan hayat tarzının ve Amerikalaşmanın hâkimiyeti yürürlüktedir. Hükümünü, içini doldurarak bütün dünya ölçeğinde geçirmeye matuf ‘iktidar istenci’ (will to power) gerçek olmuş, ama bir imparator, sultan, bir padişah, bir kral yahut bir ABD milleti ve başkanı için değil Amerikan kapitalizmi için gerçek olmuştur. Tasvir edilen realite, insanın hâkimiyeti altındaki kapitalizmden geline geline kapitalizmin hâkimiyeti altındaki insana gelindiğinin realitesidir. İnsanın hâkimiyeti altındaki kapitalizmden, kapitalizmin hâkimiyeti altındaki insana gelinen dünya realitesinde, serbest piyasa denilerek, modernleşme yahut modern teknoloji denilerek, ‘dünya ile bütünleşme’ denilerek, ‘kendi ülkesini bir anonim şirket gibi yönetme’ denilerek ulaşılan son-uçta, Amerikanlaşmanın baskısı altında millet/Türklük, vatan/Türkiye ve dil/Türkçe hakikatleri hâlâ kalıcı yahut anlamlı iseler eğer onları hususen-kendileri-kılan, hususen-anlamlı-kılan nev’i şahsına münhasır, otantik var-oluş karakterleri, köklü mukavemet unsurları, ayırt edici vasıflar; piyasacı, pazarlamacı, girişimci, şirketleştirici, emtialaştırıcı... ‘Siyasetler’ karşısında gün gün hızla ve hazla çözümlenerek küresel ölçekte bir tek-görünümlülüğe, tek-boyutluluğa, bir standart ABD kapitalizmi düzenlemesine indirgenmektedir. Türkü sözleri bir kez daha hatırlansa yeridir: “Böyle Miydi yolumuzun töresi?” (Demirel, 2020: 22-23)

İsmet Özel'in ifadesiyle, "Fiilen "Varlığım Türk varlığına armağan olsun" demekten imtina etmek, bilkuvve "Varlığım ABD varlığına armağan olsun" demiş olmanın üstünü ört[mektedir]." (Özel, 2020: 248) Lakin kendini, bu iktibasta gösteren çarpıcı ABD realite ve üstünlüğü ya da Amerikan kapitalizminin dünya ölçeğindeki hâkimiyeti, 'tarihin sonu' anlamına da gelmemektedir. Zira ona yönelik, katılmama, uzak durma ve karşı çıkma iradeleriyle refleksleri belli belirsiz de olsa devam etmektedir. Karakoç'un ifadesiyle, 'Müslümanlar kıyamete kadar savaşçı olarak kalacaklardır. Katliama, zulme, istilâya, haksızlığa ve batıla karşı savaşçı olarak kalacaklardır. Hak adına, hakikat adına, gerçek barış ve insanlık adına savaşçı olarak kalacaklardır.' (Karakoç, 1996: 86) Ayrıca, Amerikan hayat tarzı ve varlık minvali, nihâi hayat tarzı ve varlık minvali değildir. Bizzat Batılı sosyal bilimcilerin kendilerinin kurduğu; 'Cihat ve McDünyası' (Jihad vs. McWorld) (Barber, 2003: 179 vd; Tannenbaum, 2017: 371) arasındaki 'düşmanlık' esasta Amerikan merkezli Batı ekonomik ve siyasal kapitalist küreselliği ile İslam arasındaki; daha doğrusu ABD ile Türklük arasındaki çatışmaya yapılmış manipülatif ve asıl var-oluşsal 'düşmanlığı' perdeleyen yanıltıcı bir atıf olmaktadır.

Batı'nın ve hususen ABD'nin kapitalizm üzerinden geldiği küresel konum ile bilim üzerinden geldiği küresel konumun aynı bir konum olduğu da buraya mutlaka eklenmelidir. Başka bir söyleyişle, Türklükle, CAATSA misali resmî – hukukî belgelerle açık seçik şekillerde ve kanunî olarak ifade edilmediği zamanlarda dahi var-olmaya devam eden aslî ve esaslı bir 'düşmanlık' içindeki Amerikalılık; Amerikan kapitalizmi, kapitalizmle müteallikat (ilişkisel, relata) konumundaki sosyal bilimleri de hatırlatmalıdır. 'Modernlik sathında geçerli olan, sosyal bilimler sathında da geçerlidir. Sosyal bilimler de modern bir vakıa niteliğiyle Batı'da, kapitalizmle ilişkili ve geçişli bir biçimde tesis edilmiştir. Sosyal bilim derken ki, 'bilim' yani, 'science' karşılığındaki bilim, esasında modern bilimdir. Platoncu, Aristotelesçi, St. Augustineci, St. Thomascı... bilim değildir. Modern bilimler ise hususen doğa bilimleri demektir. Science, Latince bilmek, malumatı olmak, bilgi, malumat (know) mânâsındaki 'scire' kökünden; bilgi, ilim, malumat, vukuf (knowledge) anlamına gelen 'scientia' kelimesinden türetilmiştir.

Scientia da, Latinler için, Grekçedeki bilgi ibaresinin karşılığı olan: 'Epistēmē' (Ἐπιστήμη)'nin kendi dillerindeki tercümesidir. Bu son kavram, İngilizceye geçmiş haliye 'episteme', 'bilgi teorisi' anlamındaki 'epistemoloji'nin de kaynağıdır. (Cevizci, 2002: 162, 364; Demirel, 2020: 17; Preus, 2015: 346) Netice-i kelâm, hem kapitalizm hem de bilimlerin içinde sosyal bilimler, Batı'da tesis edilmiştir, ABD dahil olacak şekilde Batılıdır ve Avrupa yahut Batı-merkezcidir. Kültürün dışında kalan ve bir şekilde kültürden daha önemli addedilen sosyal bilimler derken ki bilim kavramı, iktidarın modern dünyadaki dağılımının meşruluğunu haklılaştıran bir disiplinler alanıdır. (Wallerstein, 2007: 85) Amerikan kapitalizmi, kendisinin vektörü olan sosyal bilimleri de araçlaştırarak teknolojik-endüstriyel kurumlarıyla, vokabülerleriyle, iletişim zihniyet ve kanallarıyla, davranış kalıplarıyla... dokusuna derinden nüfuz ettiği insanî var-oluş da içinde, 'küre'yi, 'tekrar başa sarılamayacak' kertede hareketlendirmekte, değiştirmekte ve 'iktidar istenci' ile hegemonyası altında tutmaktadır. Bu hegemonya altında tutuş, Avrupa/Batı modernliğinin ve medeniyetinin mümessili ve lokomotif pozisyonundaki devasa ABD gücü ile somutlanmaktadır. Burada ironik duransa bünyesinde taşıdığı muktedirliğe karşın bilimin kendisinin de neo—pozitivist ya da mantıkçı pozitivist değişkesi de, onların teorik öncüllerini, 'olgu' kavrayışlarını, matematiksel-mantıksal kabullerini, disiplinler ayrışmalarını, formelleştirmelerini ve kavram setlerini... paylaşan farklı isimli tezahürleri de dâhil pozitivist; mekanistik; materyalist, hesaplamacı... bir rasyonalite ve metodolojiye 'muktedî/tâbi' oluşudur. Hem muktedir hem muktedî bilim!

Platon, "Kötü... Düzen insanı kötü duruma sokar."(Platon, 2017: (VI. Kitap, 495), 244) Demektedir. Kapitalizmin, sadece insanî var-oluşu değil!

Dünyayı da varlığı da içine soktuğu kötü durumdan ötürü kapitalist zihniyet dünyası, hayat tarzı ve varlık minvâli ile Türk zihniyet dünyası, hayat tarzı ve varlık minvâli başlangıçtan itibaren bir düşmanlık yaşamışlardır. Bu düşmanlık, evvela İtalyan şehir-devletler ile o dönemin Türkiye'si arasındaki farklılıklar, çatışmalar üzerinden tahakkuk etmiştir. Akabinde ise modern-kapitalist-dünya-sistemi içindeki metropol devletlerle, hegemonik güçle ve bu gücün bilgi yapıları-sosyal bilimler anlayışıyla yine Türkiye/Türklük arasında giderilmesi muhal kutuplaşmalar yaşanmıştır. Sonuç olarak, Türklük ve(rsus) kapitalizm/ABD arasındaki düşmanlığın; ABD'nin küresel hegemonik güç vasfını taşıyışı ve kendi bilim, eğitim, kültür, değerler... setini, başka bir söyleyişle hayat tarzını, varlık minvâlini, dünyanın geri kalanında olduğu gibi Türkiye'de de baskın konumda tutuşu sebebiyle ABD lehine bir seyir izlediği ama henüz kesin bir hesaplaşmaya da bağlanmadığı belirtilmelidir.

KAYNAKÇA

- Abu-Lughod, J. (2003). "Süreksizlikler ve Süreklilik: Tek Dünya Sistemi Mi Yoksa Birbirini İzleyen Sistemler Mi?" (Der: Andre Gunder Frank, Barry K. Gills), Dünya Sistemi Beş Yüzyıllık Mı, Beş Bin Yıllık Mı? (Türkçesi: Esin Soğancılar), İmge Kitabevi, Ankara.
- Amin, S. (2003). "Modern Kapitalist Dünya-Sistemi Kavramına Karşı Eski Dünya-Sistemleri Kavramı" (Der: Andre Gunder Frank, Barry K. Gills), Dünya Sistemi Beş Yüzyıllık Mı, Beş Bin Yıllık Mı? (Türkçesi: Esin Soğancılar), ss. 457 – 505, İmge Kitabevi, Ankara.
- Aristoteles. (2017). Politika (Türkçesi: Furkan Akderin), Say Yay. İstanbul.
- Arrighi, G. (2000). Uzun Yirminci Yüzyıl (Türkçesi: Recep Boztemur), İmge Kitabevi, Ankara.
- Arrighi, G. (2009). Adam Smith Pekin'de 21. Yüzyılın Soykütüğü, (Türkçesi: İbrahim Yıldız), Yordam Kitap, İstanbul.
- Aydın, S. (1995). "Etnik Bir Ad Olarak "Türk" Kavramının Sınırları Ve Genişletilmesi Üzerine", Birikim, S: 71 – 72 Mart – Nisan.
- Barber, B. R. (2003). McWorld'e Karşı Cihad, (Türkçesi: Eser Birey), Cep Kitapları, İstanbul.
- Bottomore, T. & Nisbet, R. (1990). "Yapısalcılık", (Türkçesi: Binnaz Toprak), (Der: Tom Bottomore ve Robert Nisbet), Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi, (Türkçe Çev. Der. Ve Den: Mete Tunçay ve Aydın Uğur), Verso Yay. Ankara.
- Braudel, F. (1990). Akdeniz: Mekân Ve Tarih (Türkçesi: Necati Erkurt), Metis Yay. İstanbul.
- Cevizci, A. (2002). Felsefe Sözlüğü, Paradigma Yay. İstanbul.
- Çantay, H. B. (2014). Kur'ân-ı Hakîm Ve Meâl-i Kerim, Bilimevi Basın Yayın, İstanbul.
- Demirel, İ. (2010). "Bir Varlık Minvali Olarak Türklük Ve Demokratik Açılım", Türk Yurdu, S: 272, Nisan.
- Demirel, İ. (2020). "Siyasal Felsefe Ve Düşünceler Açısından Sosyal Bilimler, Kapitalizm Ve Batı'nın Batışması", Social Science Development Journal, Vol 5, Issue 22, December.
- Dirlik, A. (2010). Postkolonyal Aura Küresel Kapitalizm Çağında Üçüncü Dünya Eleştirisi, (Türkçesi: Galip Doğduaslan), Boğaziçi Üni. Yay. İstanbul.
- Dobb, M. (1992). Kapitalizmin Gelişimi Üzerine İncelemeler, (Türkçesi: F. Akar), Belge Yay. İstanbul.
- Duralı, Ş. T. (2010). Çağdaş Küresel Medeniyet, Dergâh Yay. İstanbul.
- Duralı, Ş. T. (2010). Omurgasızlaştırılmış Türklük, Dergâh Yay. İstanbul.
- Ekholm, K. & Friedman, J. (2003). "Eski Dünya Sistemlerinde "Sermaye" Emperyalizmi Ve Sömürü" (Der: Andre Gunder Frank, Barry K. Gills), Dünya Sistemi Beş Yüzyıllık Mı, Beş Bin Yıllık Mı? (Türkçesi: Esin Soğancılar), ss. 139 – 174, İmge Kitabevi, Ankara.

- Frank, A. G. (2010). *Yeniden Doğu Asya Çağında Küresel Ekonomi*, (Türkçesi: Kâmil Kurtul), İmge Kitabevi, Ankara.
- Frank, A. G. & Gills, B. K. (2003). “5000 Yıllık Dünya Sistemi: Disiplinler arası Bir Giriş” (Der: Andre Gunder Frank, Barry K. Gills), *Dünya Sistemi Beş Yüzyıllık Mı, Beş Bin Yıllık Mı?* (Türkçesi: Esin Soğancılar), ss. 41-136, İmge Kitabevi, Ankara.
- Genç, M. (2002). *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet Ve Ekonomi*, Ötüken Yay. İstanbul.
- Gills, B. K. (2003). “Dünya Sisteminde Hegemonik Geçişler” (Der: Andre Gunder Frank, Barry K. Gills), *Dünya Sistemi Beş Yüzyıllık Mı, Beş Bin Yıllık Mı?* (Türkçesi: Esin Soğancılar), ss. 235 – 279, İmge Kitabevi, Ankara.
- Gills, B. K. & Frank, A. G. (2003). “Dünya Sisteminde Çevrimler, Krizler Ve Hegemonik Değişiklikler (MÖ 1700 – MS 1700)” (Der: Andre Gunder Frank, Barry K. Gills), *Dünya Sistemi Beş Yüzyıllık Mı, Beş Bin Yıllık Mı?* (Türkçesi: Esin Soğancılar), ss. 283 – 377, İmge Kitabevi, Ankara.
- Heidegger, M. (2000). *Introduction to Metaphysics*, (Trans: Gregory Fried and Richard Polt), Yale Nota Bene, Yale University Press, New Haven – London.
- Heidegger, M. (2001). *Nietzsche'nin Tanrı Öldü Sözü ve Dünya Resimleri Çağı*, (Türkçesi: Levent Özşar), Asa Yay. Bursa.
- Heidegger, M. (2002). “Bizi Yalnızca Bir Tanrı Kurtarabilir” (Martin Heidegger ile Der Spiegel'in Söyleşisi), (Der: Ahmet Demirhan), *Heidegger Ve Nazizm* (Türkçesi: Ahmet Demirhan), Vadi Yay. Ankara.
- Heidegger, M. (2009). *Düşünmek Ne Demektir?* (Türkçesi: Rıdvan Şentürk), Paradigma Yay. İstanbul.
- Hollinger, R. (2005). *Postmodernizm Ve Sosyal Bilimler Tematik Bir Yaklaşım* (Türkçesi: Ahmet Cevizci), Paradigma Yay. İst.
- <http://arsiv.ntv.com.tr/news/147427.asp> (Erişim: 03.02.2021).
- <https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-115publ44/pdf/PLAW-115publ44.pdf> (Erişim: 03.02.2021)
- https://home.treasury.gov/policy-issues/financial-sanctions/recent-actions/20201214_33 (Erişim: 03.02.2021)
- <https://www.iletisim.gov.tr/english/haberler/detay/president-erdogan-gives-an-interview-to-qatari-newspaper-the-peninsula> (Erişim: 24.02.2021).
- Huntington, S. P. (2002). “Medeniyetler Çatışması Mı?”, (Türkçesi: Mustafa Çalık), (Der: Murat Yılmaz), *Medeniyetler Çatışması*, Vadi Yay. Ankara.
- İlhan, A. (1996). *Hangi Batı? Bilgi Yayınevi*, Ankara.
- Karakoç, S. (1987). *İslâm Toplumunun Ekonomik Strüktürü*, Diriliş Yay. İstanbul.
- Karakoç, S. (1995). *Fizikötesi Açısından Ufuklar Ve Daha Ötesi III*, Diriliş Yay. İstanbul.
- Karakoç, S. (1996). *Yapı Taşları Ve Kaderimizin Çağrısı I*, Diriliş Yay. İstanbul.
- Kısakürek, N. F. (1986). *İdeolojya Örgüsü*, Büyük Doğu Yay. İstanbul.
- Kumrular, Ö. (2008). *Avrupa'da Türk Düşmanlığının Kökeni Türk Korkusu*, Doğan Kitap, İstanbul.
- Küçükömer, İ. (1994). “Batılaşma” Düzenin Yabancılaşması, Bağlam Yay. İstanbul.
- Longman Dictionary of Contemporary English (2009). Longman, Milano, Italy.
- Meriç, C. (1993). *Sosyoloji Notları ve Konferanslar*, İletişim Yay. İstanbul.
- Meriç, C. (1996). *Umrandan Uygarlığa*, İletişim Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (1989). *Cuma Mektupları 1*, Çıdam Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (1990). *Cuma Mektupları 3*, Çıdam Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (1991). *Cuma Mektupları 4*, Çıdam Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (1992). *Cuma Mektupları 5*, Çıdam Yay. İstanbul.

- Özel, İ. (2002). Cuma Mektupları 6, Şule Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (2002). Cuma Mektupları 8, Şule Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (2004). “Kâfirle Çatışmayı Göze Alan Müslümana Türk Denir.”, Biyografi Analiz (Dergi mülakatı), S: 11, Kasım.
- Özel, İ. (2008). Toparlanın Gitmiyoruz I, Ebabil Yay. Ankara.
- Özel, İ. (2008). Toparlanın Gitmiyoruz II, Ebabil Yay. Ankara.
- Özel, İ. (2008). Toparlanın Gitmiyoruz III, Ebabil Yay. Ankara.
- Özel, İ. (2011). Şairin Devriye Nöbeti – 9 Karz-ı Hasen, Şûle Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (2013). Küfrün İhsanı Olmaz, Tiyo Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (2013). Şiir Okuma Kılavuzu, Tiyo Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (2014). Waldo Sen Neden Burada Değilsin, Tiyo Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (2015). Desem Öldürürler Demesem Öldüm, Tiyo Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (2015). Türk Olamadıysan Oldun Amerikalı, Tiyo Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (2017). 40 Hadis, Tiyo Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (2017). Kalın Türk, Tiyo Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (2018). Bir Akşam Gezintisi Değil Bir İstiklal Yürüyüşü, Tiyo Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (2018). Cuma Mektupları II, Tiyo Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (2018). “Kâfirle Çatışmayı Göze Alan Müslümana Türk Denir.” (19.12.2012. SkyTürk360 Tv. mülakatı), <http://www.istiklalmarsiderneği.org.tr/Yazi.aspx?YID=739&KID=41> (Erişim: 26.11.2018).
- Özel, İ. (2020). Türküm Doğruyum İntikamım Ülkemdir, Tiyo Yay. İstanbul.
- Özel, İ. (1438). “Anketler, İstatistikler, Kanun Hâkimiyeti, Hukun Üstünlüğü, Biz Türkler” Hanyalı Konya, S: 3, Zilkade – Zilhicce.
- Platon. (2017). Devlet (Türkçesi: Furkan Akderin), Say Yay. İstanbul.
- Preus, A. (2015). Historical Dictionary of Ancient Greek Philosophy, Rowman – Littlefield, London.
- Sander, O. (2009). Siyasi Tarih İlkçağlardan 1918’e, İmge Kitabevi, Ankara.
- Schmitt, C. (2009). Tarih ve Siyaset Üzerine İki Deneme Roma Katolikliği ve Politik Form Kara ve Deniz, (Türkçesi: Gültekin Yıldız), Paradigma Yay. İstanbul.
- Schmitt, C. (2014). Parlamenter Demokrasinin Krizi, (Türkçesi: A. Emre Zeybekoğlu), Dost Kitabevi, Ankara.
- Schmitt, C. (2014). Siyasal Kavramı, (Türkçesi: Ece Göztepe), Metis Yay. İstanbul.
- Schmitt, C. (2014). Siyasi İlahiyat Egemenlik Kuramı Üzerine Dört Bölüm, (Türkçesi: A. Emre Zeybekoğlu), Dost Kitabevi, Ankara.
- Schmitt, C. (2017). Partizan Teorisi: Siyasal Kavramı Üzerine Bir Analiz, (Türkçesi: Sibel Bekiroğlu), Nika Yay. Ankara.
- Tannenbaum, D. G. (2017). Siyasi Düşünce Tarihi Filozoflar Ve Fikirleri (Türkçesi: Özgüç Orhan). BB101 Yay. Ankara.
- Topçu, N. (1997). Ahlâk Nizamı, Dergâh Yay. İstanbul.
- Wallerstein, I. (2004). Amerikan Gücünün Gerileyişi Kaotik Bir Dünyada ABD (Türkçesi: Tuncay Birkan), Metis Yay. İstanbul.
- Wallerstein, I. (2004). Dünya Sistemleri Analizi Bir Giriş, (Türkçesi: Ender Abadoğlu – Nuri Ersoy), Aram Yay. İstanbul.
- Wallerstein, I. (2007). Avrupa Evrenselciliği İktidarın Retoriği, (Türkçesi: Sinan Önal), Aram Yay. İstanbul.
- Weber, M. (1997). Protestan Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu (Türkçesi: Zeynep Gürata), Ayraç Yay. İstanbul.
- Weber, M. (1997). Sosyoloji Yazıları, (Türkçesi: Taha Parla), Hürriyet Vakfı Yay. İstanbul.

West, D. (2016). Kıta Avrupası Felsefesine Giriş (Türkçesi: Ahmet Cevizci), Paradigma Yay. İstanbul.

Wight, M. (1977). Systems of State (Ed: Hedley Bull), Leicester University Press, Great Britain.

Wight, M. (1979). Power Politics (Ed: Hedley Bull and Carsten Holbroad), Penguin Books Ltd, England, USA.

Yeni Redhouse Lûgati (1953). Amerikan Bord Neşriyat Dairesi, İstanbul.

Zimmerman, M. E. (2011). Heidegger Moderniteyle Hesaplaşma Teknoloji, Politika, Sanat (Türkçesi: Hüsamettin Arslan), Paradigma Yay. İstanbul.